National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
NOV 26 1980
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 83 (2718) XXIX aastakäik

Neljapäeval, 6. novembril 1980 — Thursday, November 6, 1980

Üksiknumbri hind 50 centi

Reagan uueks USA presidendiks

Maalibisemise taoline hääletus kukutas president Carteri

WASHINGTON — Teisipäeval toimunud Ühendriikide presidendivalimised lõppesid suure võiduga vabariiklaste kandidaadile Ronald Reaganile, kes valiti maalibisemie taolise poolehoiuga Ühendriikide uueks presidendiks. 69-aastase Reagani ülekaal ei olnud mõjuvalt suur äraantud häälte vahekorda arvesse võttes, kuna esialgsete andmete kohaselt sai Reagan veidi üle 50 protsendi, Carter 43 protsenti ja iseseisev kandidaat Anderson 6 protsenti äraantud häältest, kuid Reaganil õnnestus kindlustada enamust ja seega ka osariikide valijamehi kõigis osariikides peale viie osariigi, mis jäid Carteri selja taha. Uus president vannutatakse ametisse 20.jaanuaril.

Kõigile rahva arvamisi koguvatele ja analüüsivatele firmadele ja ettevõtetele oli Reagani suur võit mustaks päevaks, kuna enne valimisi ennustati väga tasavägist heitlust.

Valimistetulemuste lugemisel selgus peatselt, et Reagani võit on palju suurem kui seda oskasid ennustada tema kõige suuremad pooldajad ja vabariiklaste kandidaat pani oma ülemvõimu maksma ühes osariigis teise järele, kindlustades endale nende osariikides valijameeste hääled.

Eriti üllatav oli Reagani ootamatu edu lõuna osariikides, keda peeti kindlateks Carteri toetajateks. Kui presidendi valimiseks on vaja 270 valijamehe häält, siis selgus juba kella 9-ks õhtul, et Reagan ületab suurelt selle nõutud arvu ja on kindel järgmine president.

President Carterile ja tema pooldajatele oli masendav kaotus ilmselt suureks üllatuseks. President saabus koos abikaasaga kell 9.55 demokraatide valimiste peakorterisse Washingtoni Sheratoni hotellis, kus ta võttis omaks kaotuse tõotas anda toetuse oma järglasele, et lahendada kõiki Ühendriikide probleeme ja raskusi.

Ronald Reagan mainis oma võidukõnes, et ta ei karda teda ootavaid suuri ülesandeid ning koos ameerika rahvaga rakendab ta Ameerika uuesti käiku.

Vabariiklastel oli suur edu ka senaatorite valimisel, kuna terve rida demokraatide liberaalseid senaatoreid, nende hulgas senati väliskomisjoni esimees Frank Church ja George McGovern, said lüüa. Kuigi senaatorite valimiste tulemused ei olnud kolmapäeva hommikuks veel selgunud, kalkuleeriti päris kindlalt, et vabariiklased saavad endile senatis enamuse, kuna Esindajatekoda jääb demokraatide kontrolli alla.

Eesti Invaliide Toetava Naisringi moenäituse korraldajad-organiseerijad ja ringi juhtkond. Istuvad vasakult: L. Kirs, M. Tiido, M. Andre-Lupp, E. Palo, H. Salumets, H. Kreem. Seisavad vasakult: N. Kivilo, A. Laanep, I. Härm, J. Kübarsepp, F. Kruusement, E. Agask, E. Vooglaid, A. Orunuk, H. Ohi, H. Laarne, E. Moks, L. Pent, A. Waldson, Õ. Türk, V. Lindemann ja M. Ehrstein. Foto: E. Liigand

Venelased ootasid Carteri võimule tulekut

Protseduuriküsimuste arutamine Madriidi konverentsil ummikus

MADRIID — Ühendriikide ajaleht „New York Times" käsitab oma möödunud pühapäevases väljaandes Madriidis toimuvaid eelläbirääkimisi 11. novembril algava Helsingi kokkulepete järelkonverentsi päevakorra kindlaks määramiseks. Ajaleht mainib, et N. Liidu esindajad pikendavad ja venitavad sihilikult läbirääkimisi, nähtavalt oodates Ühendriikide presidendivalimiste tulemusi, mis võimaldaks neil välispoliitiliselt paremini orienteeruda.

Arvatakse, et venelaste strateegia oleneb palju sellest, kas presidendiks valitakse tagasi senine president Carter või vabariiklaste kandidaat Reagan. Venelased loodavad Carteri võimul olles ameeriklastelt suuremaid järelandmisi välja kaubelda konverentsi protseduuriküsimustes. Reagani suhtes on vene delegaadid oma arvamiste avaldamisel väga ettevaatlikud ja tagasihoidlikud.

On põhjust arvata, et Moskva peab Reagani tugevaks vastasmängijaks, kes ei ole huvitatud venelastega tehnoloogia ja teaduslike saavutuste vahetamisest, kuna venelastel ei ole ameeriklastele midagi vastu pakkuda.

Lääne-Euroopa diplomaadid on enne Madriidi konverentsi avamist väga mures Poola sündmuste pärast. Ida-Saksamaa drastilised korraldused piiride sulgemiseks lääne-sakslastele ja poolakatele ning vene puna-armee võimalik sissemarss Poolasse mürgitavad õhkkonda ja paljud lääne diplomaadid küsivad, kas venelased üldse on veel huvitatud pingelõdvenduse poliitikast ja koostööst läänerii-kidega.

Venelasi ei huvita Madriidi konverentsil inimõiguste rakendamise ja enesemääramise õiguse andmise küsimused

vaid nad on eeskätt huvitatud Euroopa desarmeerimisest ja läänemaailma sõjalise tugevuse piiramisest. Erilisi pingutusi tehakse tõenäoliselt selleks, et takistada Hispaania ühinemist NATO blokiga.

Austraalia loobus ESTO-st

Esmaspäeval sai Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu New Yorgis Austraalia Eesti Seltside Liidult telegrammi, milles teatatakse, et Austraalia loobub ESTO-83 korraldamisest. Telegrammis öeldakse:

Olles kõiki asjaolusid kaalunud, ei pea Austraalia Eesti Seltside Liidu juhatus kahjatsusega ESTO-83 korraldamist Austraalias otstarbekohaseks. Kiri järgneb. Samal ajal teatame, et järgmised korralised Eesti Päevad Austraalias toimuvad 1981. aasta jõulude ja uue aasta vahel, kuhu ootame ülemere külalisi. Austraalia Eesti Seltside Liidu juhatus.

Seda teadet Austraaliast arvestades ja Eesti Organisatsioonide Konverentsi Kanadas otsuse alusel tuleb seega Kanadal valmis olla järgmiste Eesti Päevade korraldamiseks.

Nelja-jõugu protsess lükati edasi

PEKING — Hiinas on jälle edasi lükatud pärast diktaator Mao Tsetungi surma arreeteritud radikaalide protsess, kes on tuntud „Nelja-jõugu" nimetuse all. Jõuk organiseeris teatavasti n.n. kultuurirevolutsiooni, mis lõi Hiina elu täiesti segi ning viis Hiina sotsiaalse, poliitilise ja majandusliku arengu aastakümneid tagasi. Informeeritud ringkondadest mainitakse, et protsessi edasi lükkamine on tingitud jõugu kooseisu kuuluva Mao lese Jiang Qingi kangekaelsusest, kes keeldub tunnistuse andmisest, kinnitades, et ta oli sunnitud kultuurirevolutsiooni organiseerima Mao pealekäimisel.

USA ei anna kiiret vastust

Iraani nõudmised kaalumisel ja analüüsimisel

WASHINGTON — Ühendriikide valitsus lükkas tagasi Iraani valitsuse nõudmise kiire vastuse andmiseks Iraani parlamendi ultimatiivsetele nõudmistele ameerika pantvangide vabastamiseks. Washingtonist mainitakse, et Ühendriikide valitsus kavatseb vastuse Iraani valitsusele anda diplomaatilisel teel ja mitte kasutada selleks ajakirjandust, nagu seda nõuab Iraani parlament.

Ühendriikide välisministeeriumi esindaja John Trattner mainis Washingtonis ajakirjandusele, et Iraani ettepanekud nõuavad põhjalikku analüüsimist ja kaalumist, mida ei saa teha ühe või kahe päeva jooksul.

Teheranis pühitseti suure massdemonstratsiooniga Ühendriikide saatkonnaametnike vangistamise aastapäeva.

Saatkonnahoone juurde oli kogunenud suur karjuv ja pulbitsev rahvamass, kellele peaminister Mohammad Ali Rajai pidas kõne, mainides, et Iraani valitsus võtab üliõpilastelt üle ameerika vangide valvamise ja hooldamise.

Vangide praeguse asukoha kohta puuduvad teated, samuti ei ole selge, kas valitsus tõesti vangide kontrolli üle võtab, kuna kolmapäeva hommikul Teheranist saabunud teadete kohaselt ei ole selles küsimuses veel täit selgust.

Peaminister Rajai oma kõnes mainis, et Ühendriigid jäävad Iraani suuremaks vaenlaseks. Ta ütles,

et Iraani valitsus ja parlament ootavad Washingtonist kiiret vastust Iraani tingimustele vangide vabastamiseks.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Bonn ei täida oma lubadusi

Lääne-Euroopa riigid ei hooli relvastamisest

BONN — Lääne-Saksamaal koalitsioonivalitsuse moodustanud sotsialistide ja vabade demokraatide parteide esindajad jõudsid omavahelisel nõupidamisel otsusele, et Saksamaa ei kavatse sellisel määral oma sõjajõudusid suurendada nagu seda tõotati teistele NATO riikidele. Arvatakse, et selle tagasitõmbumise tulemusena areneb suurem konflikt Ameerika Ühendriikide ja Lääne-Saksamaa vahel.

Lääne-Saksamaa andis 1978. aastal koos teiste NATO riikidega lubaduse, et ta tõstab kuni 1986. aastani oma sõjalisi väljaminekuid igal aastal 3 protsendi võrra, võttes sealjuures arvesse ka inflatsiooni.

Relvastuse ja sõjajõudude tugevdamine peeti vajalikuks, et pidada sammu N. Liidu relvastuse kiire kasvuga.

Nüüd on selgunud, et Lääne-Saksamaa väljaminekud sõjaväele ja relvastusele on järgmisel eelarveaastal ainult 1.75 protsenti suuremad kui eelneval aastal. Samal ajal ei ole ka teised Lääne-Euroopas asuvad NATO liikmed Belgia, Holland ja Taani täitnud oma lubadusi relvastuse suurendamiseks kuigi nende elustandard on paiguti kõrgem kui Ühendriikides.

Praeguste andmete kohaselt läheb kantsler Helmut Schmidt kaks nädalat pärast Ühendriikide presidendivalimisi Weshingtoni, et diskuteerida uue presidendiga Lääne-Saksamaa relvastamise küsimusi.

300 pärga rongiõnnetuse ohvritele Tallinnas

Okupatsioonivõimude siseminister hoiatab demonstreerivaid noori

STOKHOLM (EPL) — Rahutud noored on rahutuks teinud ka okupatsioonivõimud Eestis. Siseminister Marko Tibar esines TV-s ja Tallinna-raadios tõsise hoiatusega „huligaansuse" avalduste vastu.

Lastevanemaid on kutsutud koolidesse, kus neid on manitsetud paremini silma peal hoidma noortele. KGB püüab võetud filmide järgi kooliõpetajaid rakendada osalenud noorte indentifitseerimiseks.

Kodumaalt saabunud teadete järgi on kümmekond demonstratsioonidest osa võtnud noort ikka veel vahi all ja kõneledakse tosina üliõpilase vahistamisest ka Tallinna Polütehnilises Instituudis.

Tallinnas on leinameeleolu suure rongiõnnetuse pärast, kus kahe kohaliku elektrirongi kokkupõrkel Balti jaama läheduses surma sai rohkem inimesi kui esialgu teatati.

Mitte kümmekond vaid mitukümmend inimest on surma saanud — täpset arvu ei teata, kuna ametivõimud pole neid andmeid avaldanud.

Küll on aga teada, et pärjavalmistamise äri on saanud 300 pärjatellimist, mis muidugi ei tähenda, et surnuid peaks olema sama palju.

Rootsi raadio korrespondent andis otse Moskvast rapordi Dagens Eko saates, kus nimetati ka Mart Nikluse, Jüri Kuke jt. vangistust, mh. juhtides tähelepanu, et Kukk on mentaaluurimisele saadetud kurikuulsasse Serbski instituuti, vaatamata, et ta Eestis vastaval uurimisel terveks tunnistati.

Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskusele saabunud teateil on Tallinna koolinoorte demonstratsioonidest osavõtmise pärast vahistatute nimed hakanud selguma.

Esimesena on teatavaks saanud 17-aastase Tallinna tehnikumi õpilase Allan Sepa nimi, kes arreteeriti oktoobri alguses toimunud suurdemonstratsioonide käigus.

Sobivaks kingiks huvitavad ja originaalsed esemed valgest männist
saadaval järgmistel jõulueelsetel

KÄSITÖÖNÄITUSTEL

Külastage meie väljapanekuid:

FOREST CITY CHRISTMAS CRAFT SHOW
Centennial Hall, London, Ont. ☆ 10.—15. novembrini

CANADIAN CRAFT SHOW
Queen Elisabeth Bldg., Toronto (Näituse väljakul) ☆ 24.—30. nov.

MANIVALDE WOODWORKING
Burk's Falls, Ont. ☆ Tel. 705 382-6332

EELTEADE

UUEAASTA VASTUVÕTU-BALL
EESTI MAJA SAALIDES
kolmapäeval, 31. detsembril, 1980. a., algusega kell 7 õhtul.
Pääsmed eelmüügil Eesti Maja büroos alates 13. novembrist s.a. igal esmaspäeval ja neljapäeval kella 6.30—8.30 õhtul. Teistel päevadel õhtutundidel telefonil 751-7267, pr. Kaunismaa.

EESTI MAJA JUHATUS.

Poola uus ametiühing ülemkohtus

VARSSAV — Poola tööliste uus ametiühing Solidaarsus ootab Poola ülemkohtu otsust Solidaarsuse põhikirja kinnitamiseks. Teatavasti muutis alama astme kohus tööliste ametiühingu põhikirja ja paigutas sellesse paragrahvi, mille alusel ametiühing allub kommunistliku partei kontrollile. Tööliste juhid nõuavad selle paragrahvi eemaldamist ja kui seda ei tehta, siis ähvardatakse uute streikidega, milledega starditakse Gdanskis ja Varssavis.

N. Liit anastab Afganistani maa-alasid

ISLAMABAD — Pakistani uudiste agentuur teatab, et venelased on annekteerinud suure tüki Afganistani territooriumist, mille piirid ühtuvad N. Liidu, Hiina ja Pakistani piiridega. Wakham Salineti nime kandva piirkonna anastamisega on N. Liidul nüüd ühine piir Pakistaniga, mida tal varem ei olnud. Venelased kavatsevad anastatud piirkonda tõenäoliselt liita oma Tadzhikistani „vabariigiga".

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Laupäeval, 25. oktoobril toimus Eestlaste Kesknõukogu Kanadas üldkoosolek. Pildil vaade koosoleku juhatuse lauale, mille kõrval (keskel) Ottawa esindaja abiesimees W. Pent pidamas ettekannet. Paremalt esimene istumas E.V. aupeakonsul I. Heinsoo. Foto: Vaba Eestlane

Kommentaarid

Millised väljavaated on vabas maailmas tegutsevatel balti organisatsioonidel Eesti, Läti ja Leedu rahvaste enesemääramise õiguse esile tõstmiseks Madriidis 11. novembril algaval Helsingi kokkulepete revideerimise konverentsil? Minimaalsed, arvavad paljud eksperdid ja kommentaatorid, nende hulgas ka Ühendriikide suurajalehe „Los Angeles Times'i" välispoliitiline kommentaator ja juhtkirjanik Ernest Conine.

See ajakirjanik on kirjutanud Balti riikide olukorra ja Madriidi konverentsi kohta pikema artikli esmaspäeval, 27. oktoobril, ilmunud „Los Angeles Times'is". Ernest Conine suhtub Balti riikidesse ja sealsete rahvaste kannatustesse erakordselt sümpaatselt ja kaastundlikult, kirjeldades objektiivselt meie minevikku ja õnnelikku iseseisvusaega, samuti balti riikide julma okupeerimist ja 140.000 inimese saatmist NKVD sunnitöölaagritesse.

1975. aastal sõlmiti Helsingis toimunud Euroopa julgeoleku- ja koostöö konverentsil nõndanimetatud Helsingi kokkulepped, millede täitmise analüüsimine ja vaatluse alla võtmine toimub Madriidis toimuval konverentsil. Helsingis said venelased, mida nad soovisid ja taotlesid — lääneriikide tunnustuse oma vallutustele. Vastutasuks lubasid nad rakendada N. Liidus inimõigused ja anda kõigile rahvastele enesemääramise õiguse, milliste lubaduste täitmisest nad on kõrvale hiilinud, keeldudes isegi nende küsimuste arutamisest ja käsitamisest.

Balti organisatsioonide esindajad Ühendriikides loodavad, et ameerika delegatsioon tõstab need küsimused esile Madriidis. Selgituse saamiseks kirjutas Läti Liit USA-s esimees Janis Riekstins president Carterile kirja, kuid temale ühelt Carteri abilt saabunud vastus ei toonud küsimusesse selgust — kiri oli viisakas kuid ebamäärane. Nii kinnitab Ernest Conine.

Kommentaator ütleb, et Madriidi konverentsi ettevalmistustöödest osavõtvad isikud loodavad Balti riikide illegaalse okupeerimise arutusele võtmist Ühendriikide poolt üles inimõiguste küsimuste raamistikus. Kuid Conine usub kindlalt, et Madriidi konverentsil ei alusta keegi ristisõda Eesti, Läti ja Leedu vabastamiseks. Balti riigid on kuulunud N. Liidu okupatsiooni alla juba 40 aastat ja raske on ütelda mida teha nende vabastamiseks ilma kolmanda maailmasõjata, ütleb Conine

Nii-siis — meil on sõpru ja meile kaasatundjaid. Kuid ka nemad ei tea, mida praeguses olukorras teha ja kuidas balti rahvastele nende vabadust tagasi anda. Kuid meie arvates võiks vähemalt selle küsimuse rahvusvahelisel konverentsil avalikult esile tõsta ja nõuda Eestis, Lätis ja Leedus enesemääramise õiguse rakendamist. Seda on võimalik teha Helsingi kokkulepete ja Liitunud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja alusel ja selleks ei ole vaja kolmandat maailmasõda. Kahtlemata ei vabasta enesemääramise õiguse nõudmine veel Balti riike, kuid see oleks vähemalt üks suur samm edasi õiges suunas.

o

Viimastes „Kodumaa" numbrites antakse lugejatele poliitharidust tunde ja tutvustatakse neid kommunistliku süsteemi põhialustega. Ajalehes mainitakse, et selgitavate artiklite põhjustajateks on ajalehele välismaailmast saabuvad küsimused ja nendele antakse vastused Vene APU uudisteagentuuri poolt väljaantud broshüüri „NSVL — 100 küsimust ja vastust" alusel.

Neid küsimusi ja vastuseid lugedes jääb mulje, et ajalehe toimetajad on lihtsalt need küsimused vabaritseerinud oma propagandaartiklitele viisaka ja vabandatava aluse andmiseks. Sest raske on ju hakata heast peast välismaale saadetavas ajalehes otseselt kommunistlikku korda ja süsteemi kiitma. Seda on parem teha ümber nurga — teie küsite ja meie peame vastama.

Vaatamata nendele veesegamise katsetele kukub nõukogude süsteemi „selgitamine" siiski haledalt välja ning võib tuua propagandameestele plaanitsetud kasu asemel

(Järg lk. 3)

Energiasõda Kanadas

Asja esitas liberaalide valitsuse finantsminister Allan MacEachen parlamendis riigi uue eelarve, mille ümber praegu käivad ägedad vaielused ja piikide murdmised. Eelarve tuumaks ja kandetalaks on valitsuse uus energiapoliitika ning see on pannud poliitikute ja kommentaatorite vere niivõrd pulbitsevalt keema, et ühtegi majandusmeeste ja parteitegelaste tähtsamat koosolekut ei peeta ilma energiaküsimust käsitamata ja ühtegi suuremat perioodilist publikatsiooni ei ilmu ilma õli- ja bensiinihindasid puudutamata.

Põhjus on ka selge, kuna valitsus esitas oma uue eelarvega põhjalikult läbimõeldud ja viimistletud kava energiapoliitika välja kujundamiseks ja keskvalitsuse mõjuvõimu tugevdamiseks Kanada õli- ja gaasivarude ning nende hindade kontrollimise üle. Valitsuse uue energiapoliitika kohaselt taotleb valitsus oma programmiga tasakaalustada õli järele nõudmist ja õliga varustamise võimalusi, anda kanadalastele senisest suuremaid võimalusi osa võtta energiatööstuse arendamisest ja lõpuks — luua paremat ja õiglasemat õli ja gaasi sissetulekute jagamise süsteemi.

Kanada õlitööstuse väljaarendamise programm sisaldab kolm tähtsamat punkti või momenti, millede kohaselt 1990. aastaks kavatsetakse vähemalt 50 protsenti Kanada õli- ja gaasitööstusest osta Kanadale, laiendada kanadalaste kontrolli suuremates õlifirmades ja suurendada valitsuse omandiõiguse osa Kanada õli- ja gaasitööstuse sektoris. Nende eesmärkide saavutamiseks on valitsus juba käiku rakendanud neli uut föderaalset agentuuri, mis peavad kummutama senise õlipoliitika ning leidma võimalusi valitsuse poolt esitatud põhilistе ideede viimistlemiseks ja rakendamiseks.

Keskvalitsuse ja õli produtseerivate provintsivalitsuste vahel on suuremaks tüliõunaks valitsuse algatus õli ja gaasi sissetulekutelt senisest suurema osa keskvalitsusele kombineerimiseks. Konflikt on eriti teravaks kujunenud Kanada õlirikkama provintsi Alberta konservatiivide valitsusega, kes ei taha Ottawale anda soovitud tulusid õli ja gaasi müügilt. Alberta on paigutanud igal aastal õlist saadud suuri summasid Alberta Heritage Savings Trust Fundi ning need tagavarasummad kasvavad pidevalt. Kuivõrd suurte summadega siin on tegemist, selgub 1977. aasta kokkuvõtetest, mil Alberta sissetulekud õlist ja gaasist ulatusid 3,1 miljardi dollarile.

Alberta on eriti häiritud, et keskvalitsus kavatseb tõsta maksustamisega oma sissetulekuid loodusvarade müügilt nelja aasta jooksul praeguselt 10-lt protsendilt 24 protsendile ning suurem osa nendest sissetulekutest tulevad petrooleumi tööstusest. Nii rakendatakse uus maks gaasi müügilt Kanadas ja ka gaasi Ühendriikidesse eksporteerimisel, samuti kehtestatakse uus 8-protsendiline maks õli ja loodusliku gaasi sissetulekutelt.

Uue energiapoliitika viljelemisel on kahtlemata erakorraliselt tähtis osa täita valitsusele kuuluval Petro Canadal, kelle ülesandeks jääb hoolitseda selle eest, et Kanada ostab järgmise kümne aasta jooksul välismaalastelt 50 protsendi ulatuses Kanadas tegutsevad õlitööstused. Nendeks kulukateks operatsioonideks summade saamiseks kavatsetakse tulevikus rakendada uus õli ja gaasi maks, mille iseloom on praegu väga ebamäärane. Tegelikult tuleb siin arvestada olukorda, kus Kanada tarbijad finantseerivad välismaalastele kuuluvate kompaniide ülevõtmise Kanada valitsuse poolt.

Keskvalitsuse uus energiapoliitika on viinud Ottawa ägedaloomulisesse vastuollu Alberta provintsivalitsusega ning provints on asunud omapoolsete vastuabinõude rakendamisele Ottawa karistamiseks. Alberta peaminister Laugheed teatas juba, et Alberta vähendab oma õli produktsiooni 15 protsendi võrra, mis toob kaasa olukorra, kus Kanada keskvalitsus peab puuduva kvantumi asendamiseks odava Alberta õli asemel hakkama ostma maailmaturu hindadega kallist õli. Ägedamad hääled Albertas nõuavad isegi lahkulöömist Kanadast ja ei erine sellega Quebeci separatistidest, kes propageerivad iseseisvat riiki. Mõõdukamad poliitikud pooldavad siiski uusi läbirääkimisi Alberta provintsivalitsuse ja keskvalitsuse vahel, lootes jõuda mõlemaid pooli rahuldavale kompromissile.

Kuid praegu on meeleolud sõjakad ja kompromissivõimalused ei ole käeulatuses. Käimasoleval energiasõjal on kahtlemata väga kaugeleulatuvad tagajärjed kuna nende areng näitab kui kaugele saab keskvalitsus minna provintsivalitsusega vastuollu sattumisel ja teisest küljest kui suured on provintside võimalused ja võimupiirid Ottawa trotsimisel.

K.A.

Okupeeritud Eesti ametimees:

Eestlaste kohustus on varustada Leningradi

Käesoleval aastal ostetakse kokku ka väiksemõõdulisi kartuleid

Kodumaal ilmuv ajaleht „Rahva Hääl" avaldas vestluse ETVKL (Eesti Tarbijate Kooperatiivi Vabariiklik Liit) Kokkuostu ja Turustuse Peavalitsuse Põllumajandussaaduste Kokkuostu osakonna juhataja Johannes Sõbraga, kus räägiti kuidas on toimunud tänavu sügisel põllu- ja aiasaaduste varumine. Selles ütleb küsitletu, et „meie iga-aastane kohustus näeb ette varuda toidukartulit ka suurlinnadele Moskvale ja Leningradile. Koos sellega varume kartulit oma vabariigi elanike tarbeks. Ette on nähtud kindlad kogused, mis peaksid vastu järgmise saagini."

Eelmiste aastate halvad kogemused talve kätte jäämisega, on sundinud suuremale kiirustamisele ja tööpingele. ETKVL ülesanne on varuda 83.000 tonni kartulit. Kõik mida põld on kasvatanud, tuleb hoolega koristada. Asjata ei pöörata tähelepanu kartuli järelnoppimisele.

Sellel aastal ostetakse majanditelt erandina kokku ka sellist kartulit, mis ei vasta mõõtudelt senistele standarditele.

Võetakse vastu mugulaid, mille läbimõõt on ristlõikes 25 mm. Need nõuded ei käi elanikelt kokkuostetava kartuli, vaid ainuüksi majandite poolt realiseeritava kohta.

Samuti pannakse suurt rõhku põhiaedviljade varumisele, kuigi tänavused plaanilised kogused igaaastastest ei erine. Varusid aitavad täiendada kõik aiapidajad, kellel saadusi üle jääb. Raskusi on sel aastal sibulaga. Et „vabariigi" venelaste lemmiktoidu vajadust rahuldada on ETKVL saatnud oma esindajad Usbeki, Krasnoderi ja Rostovi oblasti, et sealt sibulaid kas osta või vahetada eesti saaduste vastu. Sibulaküsimus loodetakse lahendada.

Hoopis suuremaks murelapseks on olnud olukord puuviljade ja marjadega.

Tunda annavad end tunamulluse talve külmakahjustused Lõuna-Eestis. Seepärast peab ka puuvilja tooma lisaks teistest „vabariikidest". Ka metsamarjade varumisplaanist täideti ainult pool ja nüüd loodetakse head metsamarjade saaki pihlakast. Seni on juba pihlakamarju kenasti kokku ostetud ja plaan täidetud. Ka on õnnestunud metsasaadustest seeni üsna korralikult varuda.

Saadud varumise ja kokkuostuga tegelevad 16 alalist ja 125 hooajalist kokkuostupunkti. Kuid ka siin on terav tööjõupuudus.

Sellepärast soovitab ETKVL, et aiapidajad juba ette teeksid nendega lepingud, pealegi olevat lepingu sõlmijal õigus saaduste lubamisel avansile.

Lõpuks märgitakse, et aiasaaduste ülejääke ostetakse igaühest, ka väljastpoolt „meie vabariiki" tulnuilt, kui neil on esitada tõend maa omamise kohta.

Õli suur tähtsus Norra majandusele

Õli ja maagaasi aastatoodang 50 miljonit tonni

OSLO — õlitööstus on Norras alles noor ala, aga sellest hoolimata on juba jõudnud muuta mitte ainult Norra, vaid kõikide Põhjamaade majandust, iseloomustas olukorda Norra õli- ja energiaministeeriumi osakonnajuhataja Per Terje Vold.

Esimene puurimine tehti Norra õlialal aastal 1956. Tootmisega alustati üheksa aastat tagasi ja alles tänavu alustati uute katsepuurimistega 62 laiuskraadist põhjapoolel. Nende 15—16 aasta ajal on juhtunud üsna palju, kuigi põhimõtteks on olnud aeglane kiirustamine.

Alles aastal 1975 tõusis õlitootmine suuremaks oma maa vajadusest.

Norra õlipiirkonna lõunapoolses osas arvatakse olevat kokku umbes 4700 miljonit tonni õli. Sellest määrast on 2100 miljonit tonni kätketud nii, et see jaguneb õli ja gaasi vahel pooleks.

Kuigi Norra õlivarud ongi vaid umbes üks protsent maailma teadaolevast õlivarudest, on nende tähendus Euroopale üsna tähendusrohke. See õli katab näiteks Norra oma vajaduse 250-ks aastaks. Tänavu Norra toodab õli ja maagaasi kokku 50 miljonit tonni.

Norras käib avalik diskussioon selle üle, et toodangut ei kiirendataks vajatult suureks, vaid aastatoodang piiratakse umbes 90 miljonile tonnile.

Juba nüüd tähendab õli Norra majandusele üsna palju, sest tänavune õli- ja gaasieksport toob riigile umbes 10 miljardit dollarit.

Kui Norra riigieelarve väljaminekute poolel oli 1977. a. 26,5 miljardi Norra krooni, siis tänavu on ülejääk umbes seitsme miljardi krooni suurune. Õli osa Norra eksportdist on kolmandal kohal. Aga olukord muutub kiiresti veelgi paremaks. Tänavused õlitulud on umbes 18 miljardit Norra krooni ja tuleval aastal juba peagu 30 miljardit krooni.

Norra õliajaloo esimese viieteistkümne aasta peaõhk on olnud laiendamisel ja investeerimisel. „Nüüd oleme hakanud koguma neid vilju mida tegevus toodab," arvas Vold. Aastail 1975—80 investeeringud on olnud keskmiselt 8 miljardi Norra krooni aastas ja käesoleva aasta esimesest poolest alates on õliseadmeid ja torusid asetatud Norra vetesse kokku 50 miljardi krooni eest. Kui õli on nüüd hakanud sissetulekut andma siis peab Voldi oluliseks, kuidas saadud tulud kasutatakse.

Norra praegune 100 miljardi krooni suurune välisvõlg annab väga vähest liikumisruumi majanduspoliitikale lähemal ajavahemikul. Kui norralased sooviksid, võiksid nad selle maksta 1985. aastaks.

Tulud 1980—1985 on kuus korda suuremad kui riigi välisvõlast olenevad protsendid ja maksud.

Tähtis on õlitootjate arvates asjaolu, et Norra ei satuks „halba olukorda" kodumaiste kulutuste liiga kõrgeks kasvamisel. Selline oht on Voldi arvates olemas, kuna esemete ja teeninduste lisandumine põhjustab tööliskonna kasvamist. Kuna Norras on juba praegu tööliskond täiesti rakendunud, siis siirdumine kaitstud toodanguharule oleneb palkade tõstmisest. See omalt poolt teeb ekspordikaubanduse võistlusvõimetuks.

Õlipuurimistöödel lõunapoolseil aladel vajati keskmiselt 33 puuriauku enne kui õli leiti. Põhjaosas on tehtud kolm katsepuurimist ja ühes neist on saadud üsna lootusrikkad tulemusi. Neist siiski ei saa veel teha liiga kaugele minevaid järeldusi. Voldi arvates üks tähtis otsus, mis tuleb teha lähedases tulevikus, on Statfjordi gaasi transpordiküsimuse lahendamine.

Maagaasi kasutamise kasulikkusest kaalutletakse praegu kolme eri võimalust. Gaasi võidake juhtida Euroopa mandrile, Inglismaale või Norrasse.

Päris enneaegne on veel rääkida gaasijuhtme viimist Soome, kuna see plaan vajab veel mitmeid lisauurimusi.

Statfjordi õnnelik lahendus tooks kaasa märgatava majandusliku laienemise Norras, kuid mingisuguseid otsuseid pole selles suhtes veel tehtud.

Kreml avas Tallinnas politrukkide kooli

Tallinnas avati 1. septembril „Kõrgem Poliitiline Ehitusvägede Kool", mille ülemaks on okupatsioonivägede kindralmajor Gnezdilov, arvatavasti mitte sõjamees vaid poliitiline kindral.

Kool on vene pioneervägede politrukkide kõrgem õppeasutus. Okup. Eesti pinnal olevat see esimene vene ohvitseride õppeasutus. Lätis ja Leedus olevat neid mõningaid juba varemalt.

Uuele „koolile" tõi nõuete kohaselt „palavaid tervitusi" Vene ainupartei Eestimaa filiaali parteisekretär Upsi. Parteitegelastest olid kohal Johanson, Jaama ja Visnapuu. Märgitakse, et „suure sündmuse" puhul oli kohale komandeeritud vaid II garnituuri mehed.

EPL

Aidake kaasa

„VABA EESTLASE"

levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

Iraak hoiatab Ühendriike

BAGDAD — Iraagi soomusüksused tõmbavad raudse rõnga Iraani õlilinna Abadani ümber üha koomale ning maavägedega on liitunud pealetungiks ka merevägi ja õhujõud, kes pommitavad linna ka merelt ja õhust. Iraagi valitsus avaldas sama ajal hoiatuse Ühendriikidele, nõudes Washingtoni rangelt erapooletuks jäämist. Bagdadis kardetakse, et seoses pantvangide küsimuse lahendamisega võib Iraan hakata taas saama ameeriklastelt relvi.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

8. ja 9. nov. dr. T. Kuutan, tel. 751-6141.

15. ja 16. nov. dr. V. Käsari, tel. 532-9863.

© National Arts Club avas oma järjekordse kunstinäituse New Yorgis pühapäeval, 19. oktoobril, 15 Gramercy Park South näitusesaalis. Seal esineb ühe tööga meie kunstnikest kujur Adele Ulm-Augustas. Tema alabasterist valminud väljapanek kannab nime „Vesineitsi".

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

kahju. „Kodumaa" küsimuste-vastuste kohta võib tuua üksikuid näiteid, kuna kõigi nende rumaluste käsitamiseks ei ole „Vaba Eestlase" veergudel lihtsalt ruumi.

Nii kinnitab nõukogude korra „selgitaja", et kommunistliku korra juures ei ole töötajate ja juhtide vahel vahet kuna N. Liidus kuulub kogu võim tööliskonnale. Ühiskonda juhivad töölised, talupojad ja intelligents, kes kuuluvad rahvasaadikute ja ametiühingute juhtide koosseisu ning võtavad osa tööliskoosolekutest ja tootmisnõupidamistest. Kuid iga inimene, kes vähegi poliitilistest küsimustest huvitatud on, teab, et eelmainitud institutsioonidel ei ole N. Liidus mingit võimu ega poliitilist jõudu ning tegelik võim kuulub partei keskkomiteele, selle poliitbüroole ja partei väiksematele allorganitele.

Ka sellistele komplitseeritud küsimustele, miks N. Liidus on ainult üks partei, leitakse „Kodumaas" vastus kuigi see vastus on võrdlemisi segane ja sellest on raske saada tõetruud pilti. Nii mainitakse, et väikekodanlisi parteisid ei kihutatud kommunistide võimule tulekul laiali, nagu mainib läänemaailma ajakirjandus, vaid nad lahkusid ise poliitiliselt areenilt, kuna nad olid endid rahva silmis täielikult kompromiteerinud. Ajaloolise sündmuste käik on siiski hoopis teistsugune, kuid sellist ei sobi „Kodumaal" rääkida kuna see näitakse kommuniste hoopis-tükis halvas valguses.

Kellel on õigus lasta end N. Liidus valida? Seadus ei tee takistusi kodanike õigustele olla valitud võimuorganeisse, ütleb „Kodumaa". Kuid — siis tuleb „aga". Aga samal ajal ei ole kellegil õigust oma kandidatuuri üles seada ise, kuna see õigus on ainult partei- ja ühiskondlikel organisatsioonidel, tehaste, vabrikute, kolhooside, ettevõtete ja sõjaväeosade kollektiividе koosolekutel. Need kollektiivid ja nende koosolekud kuuluvad aga teatavasti täielikult kommunistliku partei kontrolli alla ning partei seab nendel kokkutulekutel üles oma mehed ja naised kandidaatideks. Nii et lõppude-lõpuks on valimisprotseduur ikkagi kinni partei kammitsais.

Kuid miks nõukogudesse valimistel seatakse üles ainult üks kandidaat? — pärib üks uudishimulik „Kodumaa" propagandameestelt. Ka siin on vastus valmis ehkki see jätab võrdlemisi ääbariku ja otsitud mulje. Siin olevat lihtsalt tegemist väljakujunenud traditsiooniga, kuigi seadus ei piiravat kandideerivate isikute arvu. Pealegi olevat N. Liidus ainult üks partei — kommunistlik partei — ja kui see esitab oma kandidaadi, siis pole teisi kandidaate enam vaja. See kõik meenutab Eestis korraldatud riigikogu valimisi pärast Eesti okupeerimist 1940. aastal kui valimistele minnes roogiti välja kõik kandidaadid, kes ei kuulunud parteisse või ei olnud parteile vastuvõetavad. Ka siin oli nähtavasti tegemist „väljakujunenud traditsiooniga", millega lülitatakse valimistelt välja need kandidaadid, kes ei tõsta oma kätt ja jalga partei tippmeeste pilli järele.

Sellist omapärast kommunistliku partei süsteemi selgitamist ja kummalist partei diktatuuris esinevate väärnähete vabandamist on päris huvitav lugeda, mida tuleb siiski võtta rohkem naljajutu järele lõhnava materjalina.

AMI

Eesti suurim poetess läks puhkama

400 matuselist Stokholmis Marie Underi mälestuseks

STOKHOLM (EPL) — Eesti läbi aegade suurima poetessi Marie Underi elujaatus tuli ilmekalt esile ka tema soovide kohaselt toimunud matusetalitusel, mis lõppes üleva Beethoveni „Laul rõõmule" esitamisega ühendatud Stokholmi Eesti Naiskoori ja Meeskoori poolt Harri Kiiski juhatusel. Kui Jakobi kirikutornis hakkasid kajama matusekellad oli oktoobrikuu päev nagu Marie Underi oma sügisluuletus: „Kollast, kollast, roosat rusket verevust: taas kollast, pruuni roheluse raskest pärjast hoovab südameni, suumi . . ."

Matusetalituse motol: „Jumal ei ole mitte surnute, vaid elavate Jumal". (Lk. 118:17) pidas Hägersterni koguduse õpetaja Artur Kõdar, kes mattis ka kadunud abikaasa, „Sänna trubaduuri" Artur Adsoni kolm aastat tagasi. Solistina esines rootsi lauljanna sopran Gunnel Lilliehöök, kes laulis kadunu soovil „Solveigi laulu". Eduard Tubin juhatas segakoori võimast „Eks teie tea . . ." Viimane tervitus oli Eesti Kirjanike Liidu abiesimehelt Kalju Lepikult osalt värsivormis, mis lõppes jumalajäturidadega: „Toonela rannad on valged rannad. Jumala rannad on rahu rannad. Jumalaga Marie Under." Ta tõi viimse tervituse ühtlasi ka Soome Kirjanike Liidu ja Eesti PEN-klubi nimel. Pärast matusetalitust toimus muldasängitamine perekonnahauda Metsakalmistul tõeliselt nukras leinameeleolus ka väliselt — raskeist tinahalleist pilvist tibutas värskesse hauda udutavat sügisvihma.

MARIE UNDER

PÄRG KODUMAALT „LAULUEMALE"

Juba varakult hakkas Jakobi kirikusse kogunema leinalisi. Toodi palju pärgi ja kimpe, suurema osa neist rahvusvärves lintidega. Sügisastreid, nelke, roose ja ohtralt valgeid karikakraid kogunes lõhnavate kuhilatena altari ümber. Lilletervitusi ja pärgi olid saatnud Rootsi Akadeemia, Rootsi PEN-Klubi, Soome Kirjanike Liit, Välismaine Eesti Kirjanike Liit, Eesti PEN-Klubi, luuletaja Bo Setterlind, kirjanikud kodumaalt, kelle pärja mustal lindil kuldkirjaga seisis: „Eesti lauluemale — kolleegid kodumaal."

Edasi Mälarhöjdeni eestlastelt, Klubbacken nr. 59 (Under-Adson elukoht) rootsi ja eesti naabrid. Eesti Naisüliõpilaste Selts, Eesti Naisklubi, Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi Paul Laanelt, Kultuuri Koondiselt ja paljudelt teistelt.

Helepruuni tammepuust kirstu ehtisid roosad roosid. Tütarde Dagmari, Hedda ja väimehe Hermann Stocki poolt oli suur valgetest ja punastest roosidest rahvusvärves lintidega pärg.

Matuseliste saabudes mängis organist Mark Falsjö Peeter Süda „Ave Maria" ja Bachi „Pastoraal F-duuris". Matusetalitus algas Bachi „Fantaasiaga" orelil, millele järgnes matuseliste ühislauluna „Ma olen võidu saanud . . ." Avar kirik täitus kiiresti peaaegu viimse kohani, kohal olid paljud meie tuntud avaliku elu inimesed kirikliku, kirjanduse, teaduse, kunsti ja teistelt aladelt.

Rootsi Akadeemia esindajana viibis kohal luuletaja Johannes Edfelt, Under-Adsoni kirjanikepaari omaaegne hea sõber. Auvalves seisid meie siinsed kirjanikud, Stokholmi Eesti Osakonna liikmed valgetes tudengiteklites, ENÜS-i Korp. Filiae Patriae, Stokholmi Eesti Naisklubi ja lipkondade „Tuulemaa" ja „Karu" esindajad. Noored gaidid-skaudid oma sinistes vormides olid pidulikuks raamistuseks auvalvena leinalooris eesti riigilipule.

JAHMATAMAPANEV TEADAANNE

Enne matusetalitust tegi õpetaja Kõdar teatavaks jahmatust tekitava sõnumi. Nimelt oli Vårbergi püsiravihaiglas, kus poetess suri, ära vahetatud kadunu ja kellegi teise vanakese põrmud. Nii sai poetess vastu oma soovi siiski tuhastatud, ent ränk eksitus avastati ja pronksist urn Marie Underi nimetahvliga asetati tammepuust kirstu. Võibolla oli see mingi imelise saatuslikku võimu tahe, et kunagi suure kodumaa lauliku põrmu saaks hõlpsamini vaba kodumaa mulda viia . . .

Matusekõnes kirjeldas õpetaja Artur Kõdar Marie Underi surma kui valusat kaotust, mitte ainult tema lastele ja sugulastele vaid kogu eesti rahvale. „Kui Esimese maailmasõja järellainetusest Eesti vabariik tõusis kui Fööniks tuhast, siis ajas juba Marie Under eesti kirjandusepõllul uusi vagusid oma algupäraste luulekogudega."

Õpetaja Kõdar jätkas: „Marie Underil oli järgmine soov: — Kord veel tagasi tahaksin leida kodutee, kodumullas siis magaksin välja kõik silmavee." Kodumulla asemel aga ootab Sind viimne puhkepaik Su truu paazhi kõrval Stokholmi Metsakalmistul."

Edasi meenutas ta ka võõrsil olevate eestlaste lipukirjaks saanud poetessi värsiridu luuletusest „Mälestus ja tõotus": Meilt palju võetud — siiski meile jäi / me uhkus, au ning viha: seiskem püstipäi!" Ta lisas, et raske on leida sõnu, et väärikalt tänada luuletajat kõige selle eest, mis ta on pärandanud oma rahvale ja maailmakirjandusele. Oma eluajal ütles Marie Under aga ühe tänukõne vastuses, et tänu ja õnnitlus ei kuulu mitte temale, vaid selle peab ta „üle andma eesti rahva geeniusele, kellelt me kõik oleme osa saanud."

Matusekõnele järgnes ühise lauluna „Tähtede taga kord koidab sull' taevas . . .", ja igatsusleebe „Solveigi laul", mis kujunes nagu pererahva viimseks tervituseks siin maal varjupaiga leidnud luuletajale.

Schilleri „Laul rõõmule" Beethoveni IX sümfooniast, mille uue tõlke Marie Under vananenud Juhan Kunderi versiooni asemel tegi viimseks vabariigiaegseks üldlaulupeoks aastal 1938, kajas koorilt Harri Kiiski juhtimisel elujaatavalt, ülevalt jumalagajätvalt ja mahajääjaile lohutavalt kiriku kõrgete võlvide all. „Taevatütar, püha säde, / Rõõm, sa jumalate and, / Kõiki nagu venda, õde / Sinu leegid ühendand.

Edward Griegi „Aase surma" helide saatel jätsid lähemad omaksed, tütred Hedda Hacker, Dagmar Stock ja viimase abikaasa pastor ning luuletaja Hermann Stock, kes kohale olid sõitnud Baierist, ning poetessi emapoolsed sugulased Leida ja Oskar Kuusma kadunu kirstu juures jumalaga.

METSAKALMISTUL JA PEIEDEL

Metsakalmistu sügiskullas kaskede ja sihvakate mändide all toimus muldasängitamine kadunu abikaasa ja õe Bertha Underi kõrvale. Lillevanikuist ümbritsetud lahtise haua juures lauldi „Nüüd on mul imeilus / ma uinun õhtuvilus / ja ootan ärkamist . . ."

Peied peeti Eesti Majas, kus õpetaja Artur Kõdar luges vana eesti tava kohaselt vaikse söögipalve. Lauakatte eest olid hoolitsenud Eesti Maja soomlannadest perenaised ja Eesti Naisklubi juhatus.

Järgnevalt loeti ette kaastundeavaldused Rahvusvahelise PEN-Klubi presidendilt Per Wästbergilt ja Rootsi PEN-Klubi esimehelt Thomas von Vegesackilt. Allakirjutanu kandis ette oma pühenduslauletuse „Poetessi elulugu" ning näitleja Mare Leet deklameeris Underi eleegilise luuletuse talvisest kalmistust pealkirjaga „Valge värav".

KARIN SAARSEN

Referaatõhtu Montrealis

Eesti Naisselts Montrealis järgmine referaatõhtu toimub neljapäeval 20. nov. Jaani kiriku seltskondlikus saalis. Ettekanne graafika alalt koos värvidiapositiividega on külalisreferendilt Rutt Tulving'ult.

Kogunemine kohvitassi juures alates 6.45, ettekande algus kell 7.30. Kõik on teretulnud.

TORONTO LINN

OMAVALITSUSE VALIMISED

10. NOVEMBRIL, 1980

Teadaanne valijatele

Valijatel soovitatakse oma hääled ära anda enne kella 5 p.l., et vältida sabade tekkimist valimiskastide juures. Palutakse mitte ootama jääda valimiste haripunkti (kella 5 p.l. kuni kella 8 p.l.).

HÄÄLETAGE VARAKULT.
VALIMISTE AEG ON
KELLA 11 E.L. KUNI KELLA 8 P.L.

KUI TE OLETE VAHETANUD ELUKOHTA pärast 22. oktoobrit 1980, siis ei ole teie nimi uue aadressi järele valijate nimekirjas. Teil ei ole võimalik valida oma uue elukoha järele, kuid te võite kvalifitseeruda oma endise elukoha järele.

Valimispunkti asukoht teatatakse kõigile valijatele postkaardil posti teel ning valijatel palutakse seda silmas pidada.

ROY V. HENDERSON
City Clerk ja
Returning Officer
November 1980

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 465-4650 või 465-4659
Pank avatud: päeval 10.00 — 3.00 (esmasp. reedeni), õhtul 5.30 — 8.00 (esmasp. ja neljap.)
Ühenduses on jõud
LAENUD SOODSATEL TINGIMUSTEL KAASMAALASTELE
Informatsiooni saab pangast lahtioleku aegadel.
Kõik uued laenud on laenuvõtja surma puhul kindlustatud kuni $30.000.— ulatuses, jäädava töövõimetuse puhul on kindlustatud kuni $10.000.— ulatuses vastavalt kindlustuste tingimustele.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada
Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „...." ..... 19.... . Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1492 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Family Trust Limited
FAMILY TRUST CORPORATION REALTOR
1052 KINGSTON RD., SCARBOROUGH, ONT.
Olen kaasmaalaste teenistuses selle firma juures kinnisvarade agendina. 50 kontorit Torontos ja lõuna Ontarios.
VICTOR LIBE
TEL. KONTORIS: 694-3336
KODUS: 281-5912
KINNISVARADE VAHENDUS!

(Järg lk. 3)

KALLIST POEGA, ISA, ÕEMEEST JA KALIMEEST

ENNO KUSTIN'it

sündinud 3. märtsil 1928
surnud 3. novembril 1980

leinavad

EMA Eestis
tütar LISA
AGNES ja ARNOLD WILSON
VAIKE PURGA

HEAD SÕPRA JA ARMAST RISTIISA

ENNO KUSTIN'it

mälestavad leinas

ristitütar TINA TAIMRE
perekond KALJU TAIMRE
perekond MEINHARD VAHER

Südamlik kaastunne LISA'le tema isa

ENNO KUSTIN'i

surma puhul

JANNA ja RIKS

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja tüllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON
FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitööd kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Kunstnik G. Westenberg surnud

Kunstnik Georg Westenberg, 78, leiti laupäeval, 18. oktoobril surnult oma kontorist Stokholmi Kungsgatanil, kus ta tegeles viimastel aastatel peamiselt filatelistlike kogude illustreerijana, omades rahvusvahelise maine sellel erialal. Georg Westenberg oli veel eelmisel õhtul kontaktis noorema kolleegiga, märkides telefonikõnes, et ta tunneb end pikast tööpäevast väsinuna ega lähe seepärast koju. Nähtavasti tabas teda varsti pärast seda rabandus, sest ta lamas töölaua juures põrandal, kui kolleeg saabus tema juurde järgmise päeva keskpäeval.

Georg Westenberg oli kodumaal tuntumaid rakenduskunstnikke just rahade ja postmarkide joonistamisel, samuti heraldistes probleemides. Ta esines ka loominguga akvarellides jne. Paguluses spetsialiseerus ta filateeliale ja oli tegev kõrgele vanadusele vaatamta. Ta oli muh. üks kadunud Eduard Wiiralt'i lähemaid sõpru viimase eluajal.

◐ Irja Saarne-Bergström, kunstiajaloolane ja indendent Göteborgi Oksjoniameti juures (Göteborgs Auktionskammare) antikviteetide alal sai Göteborgi ülikooli stipendiumi 10-nädalaseks doktorandi uurimistööks Roomas. Rootsi ülikoolide poolt said sellise stipendiumi kuus inimest üle riigi. Irja Bergström kirjutab väitekirja kunstiajaloo alal.

Eesti Kunstide Keskuse esimesel seeriakontserdil esinesid (vasakult) sopran Õnne Laikve, Linda Küttis ja H. Lipsky, keda tulevad Õ. Laikve tütred lillesülemetega tänama. Foto: Vaba Eestlane

Eesti noored TV-spetsialistide treeningul

Tutvustavad oma filmidega Toronto ühiskondlike asutuste tegevust

Peeter Kiviloo, eesti filmimees on korduvalt teinud katseid eesti saadete korraldamiseks Toronto TV-jaamade kaudu, mis siiski on jäänud majanduslike võimaluste barjääri taha. Nüüd on ta tegev Toronto kaabel-TV juures, kus on moodustatud eestlasist koosnev töögrupp, kes vabatahtlikena valmistavad Toronto mitmesuguse ühiskondlike asutuste tegevust kirjeldavaid filme. P. Kiviloo rohked kogemused filmitöö alal on noortele kasulikeks õppetundideks nende igapäevaste õpingute ja töö kõrval.

P. Kiviloo ütleb, et praegu on juba lõpetatud 7 kavas olnud 13-st saatest, mis esitatakse reedeti kell 8 õ. Scarboro Gable-TV kaudu. Need saated tulevad osaliselt esitamisele ka Rogers Gable-TV kaudu esmaspäeviti kell 10 õ. Novembris aga tahetakse katsetada nende saadete simultaanset saatmist kõigi Toronto kaabel TV-jaamade kaudu.

P. Kiviloo seletab, et ühel õhtul tehakse kahe nädala programm, kus valmistatakse stuudiosegmendid.

Praegu on tehtud lühifilmid juba Legal Aaid, Children Aid, CBIB (pimedate asutusest), Big Brothers, Women in Transition, Native Canadian Centre, Employment Service, Youth Assisting Youth ja nitu muud sellelaadilist ühiskonna asutust vaatlevat kava. Need on kõik inglise keeles, kuid saate lõpul tuuakse eestlasist tegijate nimed. Filmides tutvustatakse asutust välispidiselt, näidatakse selle asukohta, on intervjuu direktoriga ja lõpuks antakse informatsiooni neile, kes sellest võiks huvituda.

Selle produktsiooni tuumik koosneb eestlasist.

P. Kiviloo on produtseerija, Imbi Medri juhataja, Alar Allas kaameramees, Mark Oolo teine kaameramees, Lembitu Ristsoo lavajuht ja toimetaja ning Evi Tarkus kontaktide võtja ja eeltöötegija. Grupi juures on kahel korral olnud intervjueerijana rakendatud ka Katrin Kannel.

P. Kiviloo sooviks on võimaliku eesti programmi jaoks ette valmistada grupp inimesi, kes oleksid valmis lavastusteks. Ta külastas kaabel TV-jaamasid, kus nõustuti treenima noori ühiskondlike programmide jaoks. Neid programme tahetakse muuta kogu Toronto suurlinna ulatuselisteks.

Et Toronto etnilises ühiskonnas tabada kõiki aspekte, vajasid nad kõigi etniliste gruppide osavõttu ja sel eeldusel organiseeritigi saade „At Your Service", kus igale asutusele antakse 15 min. oma tegevuse tutvustamiseks, mis on vajalikud Toronto inimeste teenimisel.

P. Kiviloo leiab, et kui omame kõik oskused kaameratega töötamiseks, siis võime alustada eesti programmidega, mida seni saanuks teha ainult ühe kaabeljaama kaudu.

Selle juures on huvilistele kõik varustus täiesti tasuta kasutamiseks, kuna ka filmihuvilised on ise vabatahtlikult ühiskonnameelsed inimesed.

Nüüd, mil on tegijaid ja kaabelkompanii, otsitakse vaatajaid. Nüüd on vaja inimesi, kes võiksid selle grupiga liituda ühiseks alaliseks grupiks, kui nad leiavad selle töö kutsuvana. Kuna kõik on vabatahtlik, siis on arusaamine, et pärast 13 programmi filmimist, tuleb see koostöö vahekord jätkuvaks tööks uuendada.

Osa noortest õpivad alles filmikunstilisi aineid Ryersonis ja York ülikoolis. Töö kaabelkompanii juures annab neile võimalusi nende aparaatidega töötada, milleks koolis on vähem võimalusi. Kaabelkompaniide juures on ruumi töötamiseks ja enda arendamiseks, kus progress on tähtsam kui tulemus, mis peab siiski olema küllaldane, et seda saadakse esitada.

Torontos on 600 sellist ühsikondlikku asutust „Community Service Directory's" ja selletõttu esialgul võimalused piiramatud. Selliste asutuste hulka kuulub ka Eesti Abistamiskomitee Kanadas, mida tuleks esitada, kuna seegi on sotsiaaltöö sihtidega.

Kuigi kaabelkompaniid töötavad vabatahtliku tööjõuga, tuleks siiski teatud vajadusteks organiseerida mingisugune fond tehniliste kulude katteks ka eesti ühiskonnas.

P. Kiviloo ütleb, et noored vajavad tema kogemusi ja ta on neid valmis neile jagama. Praegu on sündmuste intervjueerijaks Carol Kushar, kuid ka eestlaste hulgast võib varsti mõni sellele kohale saada. Kuid ta rõhutab, et need grupi liikmed töötavad tasuta ja meil on vaja nende tööle anda tunnustust. Algus on tehtud ja need noored tuleks koos hoida. Praegu on töögrupis kõik osad täidetud, kuid võib juhtuda, et mõni neist alalise töökoha leiab ja siis saaks uus asemele asuda.

Eestlastel on ka vanemaid filmialal töötajaid, kes võiksid seminarivormis oma kogemusi jagada ja noori sellele tööle lähendada. Kuulumine kaabel televisiooni juurde tingib, et tuleb piirduda amatööridega, kes ei kuulu ametiühingusse.

Omalt poolt saab ja tahab P. Kiviloo uut eestlastest filmimeeste gruppi tutvustada kanada professionaalseile inimestele, mis võib viia pideva elukutse leidmisele televisiooni juures.

Kuigi kirjeldatud tegevuse juures on eestlased ise „lavatagused", tulevad nende nimed kava lõpul esile. Kogu algatuse eesmärk on noortele televisioonialaste kogemuste ja oskuste andmine. Kõik programmid säilitatakse ja kunagi võib noor neid esitada koha saamisel õppetööna. Nii on tegelikult toimumas treening siinse tööturu vajadusteks selle hea võimaluse kaudu, mis on saadaval.

„Leelo" juubel Saksamaal

GEISLINGEN (VES) — Segakoor „Leelo", mis on ainsaks eesti laulukooriks Saksamaal, tähistas oma 25 a. juubelit kontserdiga Düsseldorfis 4. okt. „Haus des deutschen Osten" saalis. Publikut oli paarisaja piires kõigist Sakasamaa osadest ja naaberriikidest.

Pärast M. Härma „Enne ja nüüd" esitati Roman Toi kantaat „Mängumees", milles oli solistina kaastegev Düsseldorfi „Oper am Rhein" juures tegutsev bassbariton Ingemar Korjus, klaveril Mack Sawyer.

Ingemar Korjus laulis järgnevalt kolm eesti soololaulu J. Talli, E. Raidi ja A. Kapi loomingust. Maruline aplaus kutsus esile lisapala sümpaatse esinemisega kunstnikult.

Koori arenguloose ülevaate andis koorivanem dr. Sepo Pulst.

Kontsertosas olid kaastegevad Linda Michel ja Edgar Pent, soololaulud ja duett akordioni saatel, Kölni Läti meeskoor ja Maie Pulst, klaver.

Kontserdi teiseks kunstiliseks kõrgpunktiks Ingemar Korjuse kõrval oli ta abikaasa Sandra Graham-Korjuse esinemine, mis kutsus esile tormilise aplausi. Rahvuselt kanadlanna, laulis ta laitmatus eesti keeles ja tunderohke, veenva sisseelamisega.

Juubilar Villu Laidsaare juhatusel laulis kogusummas kümme laulu eesti ja soome heliloomingust, saades tänuliku aplausi, lilli ja kingitusi. Kuna koori koosseisu on ilmunud palju noori liikmeid, näitab koori tase tõusu.

Koos vaheaegadega kolm tundi kestnud kontsert lõppes seltskondliku osaga.

-KK

„Eesti Hääl" ilmub harvem

Inglismaa Eestlaste Ühing pidas 14. septembril oma juhatuskoosoleku, kus oli üheks päevakorrapunktiks Inglismaa eestlaste ajalehe „Eesti Hääl" väljaandmisega seotud küsimused.

„Eesti Hääle" talituse poolel on aastaid töötanud kadunud kirjaniku Gert Helbemäe lesk A. Helbemäe, kes aga oma töökoormuse tõttu ei suuda seniseid kohustusi täita. Ta töötab sel kohal veel novembrikuuni ja siis tuleb talle asendaja leida. Ühelt Londoni eestlannalt on selleks esialgne lubadus, kusjuures toimetaja võttis omale kuulutuste kogumise ülesande.

Arvestades ajalehe väljasaatmise postikulusid, kuna postitariiife jällegi tõstetakse, otsustati järgmise 1981. aastal hakata ajalehte välja andma iga kahe nädala tagant kuue leheküljelisena, kusjuures aastatellimise hind jääks endiseks.

Toimetaja V. Pärtel andis ülevaate raskustest trükikojaga, mis oli vahepeal muutunud kaootiliseks Inglismaa ametiühingute poliitika tõttu. Nüüd on trükikoja omanik siiski raskustest üle saamas ja loodetakse, et sellega normaliseerub ka eesti ajalehe ilmumine.

Joann Saarniidu kolmekümneteine näitus

Möödunud nädalalõpul avas Joann Saarniit tänavuse kujutavkunsti näituste hooaja. Kahel päeval toimunud näitustel oli kokku 39 tööd, neist 29 õlimaali ja 10 sumeri kiilkirja vormilistele elementidele kujundatud laadis.

Saarniit on väsimatu looja, kelle väljenduslaad kahes erinevas tehnikas on juba omapärase „käekirjani" jõudnud, millele ka uued, kõik esmakordselt välja pandud tööd liituvad. Võib-olla saab pidada uuenemiseks õlimaalide vähe rahulikumat pintslitõmmet ja sumerilaadseis töödes koloriidi säravamaks muutumist, ning selle väljendusvormi kasutamist enam üldinimlikemates motiivides väljaspool sumeri ajalugu. Kuid ka seegi kord jääb sisu tihti särava katte peitu.

Õlimaalidest jaguneb Saarniidu teemastik mitmesse järku. Ühel pool on teda ikka veel kummitavad sõjapildid ja punase ohu võimalused. Saarniit on ise olnud nende sõdurimotiiviliste gruppide liikmeks ja need elavad veelgi fantaasias end peale sundiva inspiratsiooni ainena. Teises on maastikud Ontario põhjaosast, kaljud ja järved, mida ta tugeva koloriidimeelega loojaisiksus impressionistlikult esile toob ning kus teda ilmselt seob kontrastsus looduses, kus ta ehk ka kõige enam loojana meeleolutseb, olles muutunud taevalaotusega suhtlemises optimistlikumaks, heledamate toonideni tumehallide meeleolude kütkest.

Üheks motiivide grupiks on inimesed mitmesuguses tegevuses, sümboolsed viljapead vaimuvallast vaatavate esivanematega, kus ta on katsunud leida mingit sünteesi oma kujutletava maailma ja rahvusliku missiooni vahel.

Saarniit on ligemale 50 aastat olnud tegev kunstnikuna, kelle loomingut on esindatud ka Kanada ühiskonnale. Äsja toimunud mitmekultuurilise kunstiühingu näitusel O'Keefe saalis oli tema töödest väljas kolm, millest üks müüdi. Ka seekordsel näitusel Eesti Majas oli müük rohke.

Toimunud näitusega Saarniit ei andnud uut ega üllatavat, aga ta näitas, et püsib sellel tasemel, kuhu ta oma pikal loomingu teekonnal on jõudnud ja millisena ta on siinsele, aga ka väljaspool olevale publikule küllaltki tuntud.

Tänuavaldus

Eesti Invaliidetoetav Naisring Torontos avaldab tänu pr. E. Palole, pr. M. Andre-Lupile ja kõikidele, kes külastasid ja kaasaaitasid naisringi 26. okt. korraldatud moenäituse erakorraliselt heale kordaminekule.

Laekunud puhastulu saadetakse sõjainvaliididele toetuseks Saksamaal.

Väljavõtmata loteriivõidud: must 89, 91, 2, 10, 80, 23; tumepunane 13, 98; helehall 92, 99; heleroheline 29, 1; heleroosa 75; umehall 76. Helistada 461-5859.

KIRIKUD

TORONTO EESTI ADVENTKOGUDUS
Christuskirches,
804 Broadview Avenue
691-2848

Laup., 8. nov. kell 9.30 homm. HINGAMISPÄEVA KOOL ainel: „Jeesuse mäejutlus". JUMALATEENISTUS kell 11 e.l., jutlustab hispaania jutlustaja, tõlgitakse eesti keelde. Teretulemast!

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS

Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad.
Annetaja soovid täidetakse.
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

◐ Eskilstuna Eesti Selts pidas oktoobri lõpul oma sügispeo, kus eeskavas oli laulu, lõbusaid ettekandeid ja muusikat. Peale kohvijoomist järgnes seltskondlik osa. Elereklaamis öeldi, et kes soovib sõidutatakse autoga koju peale pidu.

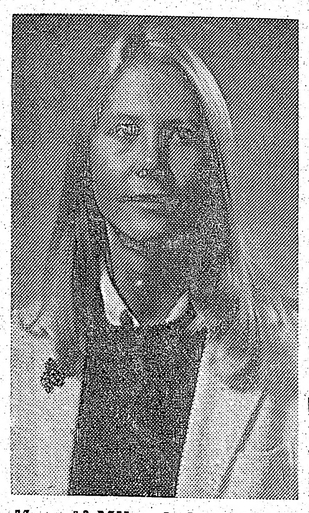

Kersti Yllo doktoriks

Ühendriikides, University of New Hampshire's Durham, N.H. kaitses edukalt doktori väitekirja sotsioloogia alal ja saavutas Ph. D. kraadi Kersti Yllo. Doktoritöö käsitles sotsiaalseid küsimusi ja pealkirjaks on: „The Status Of Women And Wife-Beating In The U.S.A. Multi-Level Analysis."

Värske doktor, noorim lõpetaja sotsiaalteaduskonna ajaloos, alustas haridusteekonda New Jerseys ja Wilmingtonis, De. siirdudes siis Denison University'sse Ohios, lõpetades BA kraadiga sotsioloogia alal 1974. Jatkanud õpinguid Univ. of N.H. saavutas magistrikraadi 1977 ja doktorikraadi 1980.

Kersti jääb sama ülikooli juurde kui „Senior Research Scientist" ja dotsent. Tema sulest on ilmunud mitu oma eriala käsitlevat tööd mis on laialdast levikut leidnud ameerika ajakirjanduses. Muuhulgas käsitles ta eestlaste probleeme siin mandril, avaldades uurimuse „Estonian Ethnic Identity In America — A Dilemma".

Doktorikraadi võõrkeele nõude sooritas Kersti eesti keele alal.

TOOMAS MART REBANE
Sündinud 25. juulil 1956. a. Torontos. Lõpetas Toronto Ülikooli arstiteaduskonna DM kraadiga hõbemedaliga ja sai dr. Mitchell Kohan'i stipendiumi. Spetsialiseerub sisehaiguste alal. Akadeemiliselt kuulub Eesti Üliõpilaste Seltsi.

Balti demonstratsioon 11. novembril Madriidis

Rohkearvuline baltlaste esindus Helsingi kokkulepete järelkonverentsil

New Yorgis toimus laupäeval, 1. novembril Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu täiskogu koosolek, kus olid arutlusel meie vabadusvõitluslikud ülesanded praeguses välispoliitilises olukorras. Erilist tähelepanu pöörati eeloleva Madriidi konverentsiga ühenduses olevaile küsimusile ja Ü.E. Kesknõukogu tegevuse väljaarendamisele vastavalt praegustele vajadustele. Ü.E. Kesknõukogu juhatus valiti tagasi senises koosseisus Ilmar Pleeri esimeheks olles. Kanadast käisid Ü.E. Kesknõukogu koosolekul EKN esindajad L. Leivat, H. Lupp, E. Salurand ja H. Teder ja New Yorgist võtsid EKN esindajaina osa H. Raudsepp, L. Savi, L. Vahter ja R. Susi, viimane U. Petersoo asendajana, kellel ei olnud võimalik koosolekule sõita.

Ü.E. Kesknõukogu täiskogu koosolekust võttis osa 30 liiget seitsme liikmesmaa esindajaina. Koosoleku juhatajaiks olid H. Lupp, Vaike Lugus ja M. Kari, sekretärideks T. Lemba ja R. Susi.

Pärast koosoleku avapalvust H. Musta poolt esines sõnavõtuga Eesti Vabariigi esindaja E. Jaakson. Möödunud tegevusaasta aruande juures võttis pikemalt sõna I. Pleer, märkides eriti Madriidi konverentsi küsimuses astutud samme ja eelseisvaid kavatsusi.

Balti-Ameerika komitee märgukirjale on seni heatahtlikult vastanud Inglismaa, Rootsi ja Iiri saatkonnad,

kusjuures Rootsi vastuses märgitakse, et Rootsi astub püsivalt välja inimõiguste kaitseks.

Euroopa julgeoleku ja koostöö konverentsi ajaks, mis algab Madriidis 11. novembril, sõidab Madriidi arvukalt eestlaste, lätlaste ja leedulaste esindajaid. Eestlaste poolt sõidavad Madriidi USA Eesti Rahvuskomitee esimees J. Simonson, EKN juhatuse liige Eneri Taul Kanadast, Rootsist Eesti Komitee esimees H. Mark, ajaloolane E. Uustalu ja Rootsi Eestlaste Esinduse (REE) toetusega ajakirjanik Ülo Ignats, Saksamaalt Kesknõukogu Euroopa büroo juhataja A. Luik. On võimalik, et Inglismaalt sõidab V. Pärtel. Lätlased lähevad Madriidi suurema delegatsiooni ja ekskursiooniga.

Juhtideks on Läti Maailmaliidu esimees dr. Spilners ja Läti Liidu Ameerikas esimees Janis Riekstins.

Peale nende sõidab Madriidi umbes 40-liikmeline ekskursioon, mille koosseisust kümmekand isikut on läti organisatsioonide esindajad. Washingtonist on Madriidis Balti-Ameerika Komitee asjaajaja Janis Bolsteins.

Madriidis korraldatakse 9. novembril Balti pressikonverents ja 11. novembril demonstratsioon, mille korraldamise kulud on lätlased võtnud endi kanda. Demonstratsiooniks on Madriidi politseivõimude luba juba olemas.

I. Pleer märkis veel ESTO-80 tähtsust ja head õnnestumist ja III Ülemaailmse Eesti Rahvuskongressi head kordaminekut. Esimehe seletusi täiendas veel peasekretär E. Vallaste, märkides head koostööd Eesti Vabariigi esindusega.

Ühenduses üldise aruandega andsid maade esindajad kokkuvõtliku ülevaate vabadusvõitluslikust tegevusest nende maadel. Austraalia kohta andis seletusi M. Kari, Ühendriikide kohta J. Simonson ja Balti-Ameerika Komitee töö osas M. Kari. Inglismaa kohta K. Popp, Kanada kohta L. Leivat, Saksamaa kohta Ed. Vallaste ja Hollandi kohta pr. L. Kapostins.

Koosolekule esitatud pikemas aruandes 1979/80. a. tegevuse kohta märgitakse rida märgukirju, mis esitatud ühenduses Moskva olümpiamängudega ja Madriidi konverentsi eeltöödega.

Koos ukraina ja Valgevene keskorganisatsioonidega jätkati Nõukogude Liidu dekoloniseerimise nõudmist

ja täienduseks varasemale suuremale väljaandele koostati ukrainlaste poolt ja esitati ühiselt uus 22-leheküljeline trükis N. Liidu dekoloniseerimise nõudele käigu andmiseks UN-is. Sellega ühenduses korraldati rahvastevaheline pressikonverents. Ühenduses presidendivalimistega esitati presidendikandidaatidele nendelt vastuse saamiseks Eesti iseseisvuse küsimuses. Kandidaadilt Ronald Reaganilt saadi rahuldav vastus. Kesknõukogu rahaline aruanne oli tasakaalus $10.080.53.

Aruannetele järgnesid lühemad läbirääkimised, mille järele aruanded kinnitati ühel häälel.

TEGEVUSKAVA KÜSIMUSED

Esitatud tegevuskavas tõsteti esile III Ülemaailsel Rahvuskongressil Stokholmis vastu võetud resolutsioonide ja sooviavalduste elluviimiseks rakendusvõimaluste leidmine, Nõukogude Liidu dekoloniseerimise nõude aktsiooni jätkamine koos teiste rahvaste keskorganisatsioonidega, Madriidi konverentsi asjas vajalike materjalide levitamine, Balti Maailmanõukogu töö juhtimine, järgmisteks Ülemaailmseteks Eesti Päevadeks ja III Eesti Rahvuskongressiks eeltööde tegemine jne.

Tegevuskava kohta andis seletusi esimees I. Pleer.

Ed Vallaste tegi omalt poolt täiendusettepaneku võtta tegevuskavasse ühenduses nn. „sõjakurjategijate" otsimise jahiga tekkinud vajadus endistele eesti sõjameestele kaitse korraldamiseks ja selleks vastavate sammude astumiseks.

H. Lupp juhtis tähelepanu sellele, et esitatud tegevuskava on koostatud väga kokkuvõtlikult ja sellest on välja jäänud nii mõnedki punktid, mis olid varem vastuvõetud tegevuskavades. Juhatusel tuleks läbi vaadata, mis neis punktides annab teha.

E. Salurand tõstis ülesse ülemaailmse Vabadusfondi loomise küsimuse. See otsustati põhimõtteliselt juba II Rahvuskongressil Baltimores, aga ei ole edasi nihkunud. Tuleks luua selleks juriidiline alus. Küsimuse üle oli mõttevahetust, kusjuures P. Saar soovitas, et seda küsimust saaks Ameerika Eesti Abistamiskomitee kaudu lahendada, kellele antavad annetused kuuluvad maksualusest tulust mahaarvamisele. H. Lupp tegi selles küsimuses ettepaneku, mille järgi rahvusliku töö fondiks saaks toetust kogude kindlaksmääratud koostöös Abistamiskomiteega, kuni tullakse toime ülemaailmse iseseisva fondi loomisega.

E. Salurand tegi ettepaneku „National Geographic'u" aprilli numbris ilmunud P. Vesilinnu artiklist äratrüki tegemiseks ja levitamiseks.

Selgitati ka tegevuskavasse võetud 1981. aasta ülemaailmseks Eesti Keele ja Kooli Aastaks kuulutamine.

Pärast mõtetevahetust võeti juhatuse poolt esitatud tegevuskava vastu koos koosolekul esitatud täiendustega. Ü.E. Kesknõukogu eelarve võeti vastu $12.000.— suuruses.

Edasi võeti vastu juhatuse poolt esitatud ettepanek Kesknõukogu juhatuse liikmete arvu suurendamiseks seniselt 6 liikmelt 9-le liikmele. Sellega annaksid kolm suuremat maad 2 liiget ja 3 väiksemat maad juhatusesse ühe liikme. Muudatus tuleb rakendamisele järgmisel tegevusaastal. Juhatuse suurendamisega loodetakse saada ÜEKN tegevuse intensiivsemaks muutumist.

Valimiste all otsustati jääda juhatuse senise koosseisu juurde: esimees Ilmar Pleer, abiesimehed A. Kurgvel (ühtlasi laekur), ja H. Raudsepp, sekretär Ed. Vallaste ja ametita liikmed M. Kari ja K. Popp. Ka kõigile teistele ametikohtadele jäid endised liikmed.

Koosolekul algatatud küsimuste all tehti L. Leivat ettepanekul juhatusele ülesandeks koostada ja avaldada Kesknõukogu nimel solidaarsuse avaldus kodumaal Nõukogude võimu vastu protesteerinud eesti noortega. H. Lupp soovitas USA ja Kanada keskorganisatsioonide liikmete vahel kokkusaamise korraldamist, et süvendada koostööd.

Kaheksa tundi kestnud asjalik töökoosolek lõppes kell 6 õ. hümni laulmisega.

Kokkuhoiukampaania Rootsis

Riigi puudujääk sellele vaatamata 15 miljardi dollarit

STOKHOLM (EPL) — Rootsi valitsus esitas riigipäevale oma säästuplaani, et Rootsi riigi eelarve puudujääk veelgi enam ei suureneks. Kuigi see säästuplaan teostatakse, on riigi puudujääk tuleval aastal ikkagi 50 miljardit krooni (ca 15 miljardi dollarit).

Kõige rohkem — 700 miljonit Rootsi krooni — peab säästma sotsiaalministeerium. Arsti külastamine maksab tulevikus praeguse 25 krooni asemel 40 krooni, ravimite eest tuleb maksta maksimaalselt 40 krooni 25 asemel. Artsi koduse visiidi eest tuleb endal maksta 30 krooni.

Kaitseväe kulusid kärbitakse 300 miljoni Rootsi krooni (ca 86 miljonit dollarit), arengumaade abi 100 miljoni krooni võrra,

ka raudteele antakse vähem raha, mille tõttu piletihinnad tõusevad 1. detsembrist 10%.

Toiduainete toetussummad põllupidajaile vähenevad 550 miljoni krooni võrra, mille tõttu veiseliha tõuseb 140 ööri kilolt, sealiha läheb 65 ööri kallimaks. Juustuhind tõuseb 90 ööri, kuid piimahind jääb endiseks.

Eriti annab tunda säästmine korteri- ja protsentidetoetuse vähenemise näol. Väheneb ka energiasäästmise toetus.

Pensione ei vähendata, kuid need ei tõuse enam endises taktis.

Ka haridusministeerium peab säästma nii koolide, õpperingide kui ka ülikoolide alal.

Opositsioonijuht Olof Palme leiab, et säästmine on toimunud peamiselt majapidamiste, mitte avaliku sektori arvel. Tööliste organisatsiooni LO esimees väidab, et kokkuhoid tekitab tööpuudust ja tabab majanduslikult nõrgemaid. Tööandjate esindaja aga väidab, et säästmine on liiga väike ja selle mõju tuli liiga hilja.

Uued kasukad tellimisfööna
Kasukate parandused, ümbertegemised ja puhastused soodsate hindadega
Aadress: 5463A Yonge St. Willowdale, Ont.
(The Finnish Place'i peal)
THE FURRIER
OLLI NIEMINEN
Telefonid: 224-2008, 881-0189

PAUL JUTTUS
HOGAN CHEV OLDS Ltd.
5000 Sheppard Ave. E
Scarboro, Ont. M1S 4L9
Telefon äris 291-5054
PONTIAC
BUICK
LEMANS
PHOENIX
FIREBIRD
SUNBIRD
CENTURY
ACADIAN
SKYHAWK
G.M.C. veoautod
Pruugitud autod

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

Soovitakse
LAPSEHOIDJAT
Willowdale'is 1½ a. lapse juurde paariks päevaks nädalas. Kirj. slt. märgusõnaga „Lapsehoidja".

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII
võtab tellimisi vastu alumiinium uste, akende ja välisseina katete tööde peale (aluminium siding). Neljas värvis alumiiniumist veerennid ilma jätkudeta (ühes tükis). Tasuta hindamine.
Töö kiire ja korralik.
H. OSSO, tel. 832-2238 ja 884-4558, Richmond Hill, Ont.
Met. lic. nr. B 888

WARD I — 10. nov. 1980
VALIGE TAGASI KOOLIVOLINIK (TRUSTEE), eesti koolide toetaja
AL CHUMAK
AASTATE KOGEMUSTEGA JA VASTUTUSTUNDELINE!
MEIE LASTE HARIDUS TÄNA ON MEIE TUGEVUS HOMME!

VEETKE TALVEPUHKUS LÕUNAS!
SOODSAD HINNAD.
Eesti Panga liikmetele HINNAALANDUS broshüürihinnast
Florida alates $ 399 2 näd.
Hawaii alates $1.049 3 näd.
KIWI TRAVEL
Toronto Eesti Majas, 958 Broadview Avenue
Toronto, Ontario M4K 2R6
TELEFON 466-4813

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2205, kell 3—5 p.l.

FINN TASTE BAKERY
7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)
(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)
TELEFON 225-0824
Pagariäri neile, kel on peen maitse
Äri avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
(Esmaspäeviti suletud)

AINO KAING
Nüüd on aeg korraldada
PUHKUSREISE LÕUNASSE
Helistage 757-5080

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST
„Cooking Estonian Style"
Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild
430 retsepti ☆ Hind koos saatekuluga Can. $ 13.—
Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.
Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN
281 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331

Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad.
Soome rukkileib
EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID
Äri lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8—2. Esmasp. suletud.

SPORT

Eesti sportlanna Saksamaalt

ESTO-80 spordivõistluste publik kohtas blondi neiut Saksamaalt, kes võitis mänglevalt esikohad kuulitõukes, kettaheites ja 100 m jooksus naistele. See oli Maie Pulst Düsseldorfist, kelle nimi on sageli viiksatanud saksa spordiajakirjanduses. Ta võistleb LAV Düsseldorfi värvides, on saavutanud üleriigilisel noorte meistrivõistlustel teise koha kuulitõukes ja saksa meistritiitli Düsseldorfi maiskonnaga viievõistluses, piirkondlikest meistritiitlitest rääkimata.

Tänavu võistles Maie esmakordselt naiste klassis Lääne-Saksa meistrivõistlustel Hannoveris, kus ta tuli kettaheites tagajärjega 47.00 üheksandale ja kuulitõukes 13.50 kaheteistkümnendale kohale. Juunioride (19—21-aastased) meistrivõistlustel Mainzis tõi Maie kaks viiendat kohta: kuulis 13.55 ja kettaheites 47.62.

Praegu 19-aastane Maie alustas sportimisega 12-aastasena.

Tänavu ta lõpetas gümnaasiumi ja alustas õpinguid Düsseldorfi ülikoolis inglise keele alal. Ta räägib ka väga head eesti keelt. Ta treenib kaks korda nädalas kogusummas 8—10 tundi, lihvides oma tehnikat, harrastades jooksu, hüppeid ja kiirjõudu. Kuigi jõuharjutus tõstekangiga pole ta lemmikala, kuulub see treeningu juurde.

Ta tahab jätkata oma treeningut ja eeloleval talvel osa võtta Saksa meistrivõistlustest võimlas.

Esmajärguliseks jääb muidugi õppimine ülikoolis. Ta tahab veel sportida kaks aastat.

Oma kergejõustiklase harrastuste kõrval on ta ka aktiivne eesti noor, kes 1978. a. Bonnis korraldatud demonstratsioonil kandis nõuet „Wir fodern Freiheit für die baltischen Staaten!". Siis ta on olnud aktusekõnelejaks Eesti Vabariigi aastapäeval ja laulab eesti segakooris „Leelo".

17 tänavust Eesti rekordit

Suvine kergejõustikuhooaeg on lõppenud ja tehakse kokkuvõtteid suviste tulemuste üle. Eesti kergejõustikus on möödunud aastal tehtud kokku 17 rekordiparandust, pealegi on osa neist maailmatasemega klassist. Rahvusvahelistesse punktidesse ümberarvestatuna on neist parim Kunnar Laansalu uus Eesti rekord vasaraheites 75.20. Teiseks on Jaak Uudmäe kolmikhüpe 17.35, mis annab 1103 p. ja kolmas Heino Puuste odaviske neljas rekordiparandus 89.32, mille punktide väärtus on 1085.

Meeste aladel tehti rekordiuuendusi:
2000 m jooks Toomas Turb 5.14,8;
30 km käimises A. Orupõld 2.19.24;
kolmikhüppes J. Uudmäe 17.35;
vasaraheites K. Laansalu 74.04 ja 75.20;
odaviskes H. Puuste 85.94, 86.84, 88.70 ja 89.32; ja
kümnevõistluses T. Kaukis 8035 p. ja 8141 p.

Naiste aladel:
3000 m jooks I. Kukk 9.04,0;
kuulitõuge V. Minina 18.03;
kettaheide E. Kubi 63.10 ja 64.00; ja
seitsmevõistluses E. Külvand 5527 p. ja 5639 p.

Punktidesse arvestatuna on neist parim Elju Kubi kettaheide 64.00, mis annab 1111 punkti.

● USA sõjaväeakadeemias West Pointis, N.Y. õpib viimasel kursusel kadett-seersandina Andres H. Ploompuu. Ta lõpetab mais' akadeemia noorema leitnandina. Ühes ohvitserikutse saamisega omandavad West Pointi lõpetajad ka kolledzhi bakalaureuse kraadi mitmesugustel erialadel. A.H. Ploompuu valdab laitmatult eesti keelt. West Pointis töötab praegu õppejõuna kol. leitnandi aukraadis Jüri Martinson, kes on omaaegse E.V. Riigikogu liikme Mart Martinsoni üks poegadest.

TWO GENTLEMEN,

European origin, presentable, professionals, university grads, unattached, would like to meet single, English speaking, pleasant ladies, age bracket 30—40+ for permanent relationship. Please send your letter, phone number and photo to Post Office Box 416, Station "Z", M5N 2Z5 Toronto, Ontario.

wintario

CHRISTMAS SHOPPERS' BONUS DRAW

60 BONUS PRIZES 10-$100,000 50-$10,000**

** Ei ole lisaauhinnad.

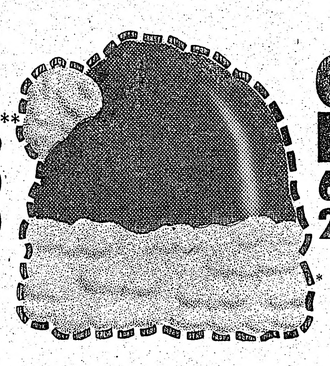

30 GRAND PRIZES* 6-$100,000 24-$25,000

* Baseeruvad 6 miljonile piletile.

Siin on teil võimalus tõeliselt jõuluvana mängimiseks.

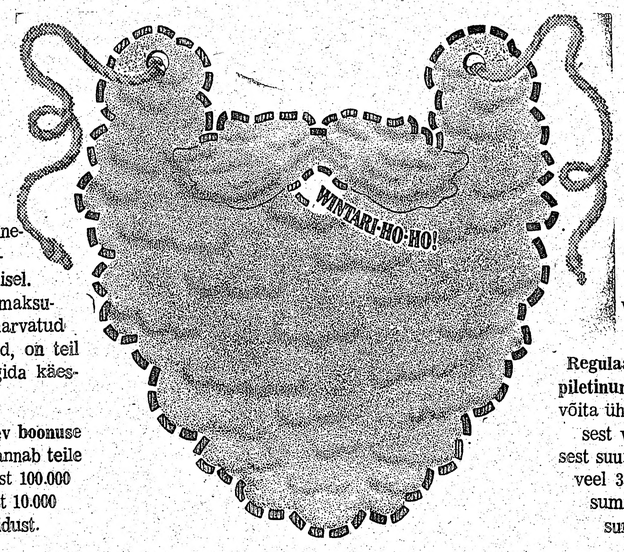

Wintariol on kotitäis enne-jõuluseid võitusid jõulu-ostjate boonuste loosimisel. Üle $5.000.000 ulatuvate maksuvabade võitudega, kaasaarvatud $1.500.000 boonus-võitusid, on teil tõeliselt võimalus mängida käesoleval aastal jõuluvana.

Seitsmest arvust koosnev boonuse loosimise piletinumber annab teile võimaluse võita ühe 10-st 100.000 dollarilisest või ühe 50-st 10.000 dollarilisest boonuse võidust.

Kui teie boonuse loosimise number vastab täpselt ühele 60-st boonuste loosimisel väljatulnud numbrile, siis võite olla 10.000 või 100.000 dollariline jõuluvana!

Regulaarne kuuest arvust koosnev piletinumber annab teile võimaluse võita ühe 6-st 100.000 dollari suurusest või ühe 24-st $25.000 suurusest suurauhinnast, milledele liitub veel 331914 teist auhinda. Kogusummas on $3.618.000 suuruses summas maksuvaba võitusid.

NOV.13 MURETSEGE KOHE ENDALE PILET. **$1.00**

4812 YONGE STREET (Sheppardi lähedal) 221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

SOOJAVEEKÜTTED ...
uued ja parandamine ● ÕLI ja GAAS
ROLAND KULLIK — Tel. 275-1280

ASTA WILLMANN

Seal kus voolab Amazonas

18.

Jää jumalaga, Rio!

„Kogu teekonnast jäi Rio ainsaks linnaks, kuhu igal ajal tagasi tahaks", pihib Johannes Semper oma reisu-elamustest Lõuna Ameerikasse. Kas tahaksin sinna tagasi ka mina? Vaevalt — ilma et ma kogemust murdosaski kahetseksin, selleks on see küllaltki omalaadne.

Nii et — jää jumalaga Rio! Reis jatkub sisemaa kanti, Minas Geraise pealinna, Belo Horizontesse — küll ainult öökorterisse, kuna reisi peamises sihtkohas, lähedalasuvas Ouro Pretos, käib hiigel rahva-festival, nii et kõik hotellid räästaini täis. Kuulu järele olevat too Ouro Preto s.t. Musta Kulla linn, ja miks teda nõnda hüütakse, kas maagi tumeda värvuse tõttu või mõnel muul asjaolul, jääbki teadmata, — välisturistidele suhteliselt tundmata ja sestap on meie lootused kohata segamatus rahus ja ehtsuses midagi muistselt brasiilialikku kaunikesti üles kruvitud.

Sedasi „üleskruvitult" jõuamegi keskelt läbi pealelõunal Belo Horizontesse, asudes jalamaid avastusretkele noorukeses linnas, millel eluiga pole enam kui 82 a., seda ohtramalt aga elanikke, nii et oma ligemale kahe ja kolmveerand miljoniga annab välja täitsa suurlinna plaani. Sellega ea ulatuses on kasv hiljutine, võttes hoogu kui lahti läks kõma, et kogu maamunal on see siin see kõige kindlam paik — aatomsõja puhul Ühendriikide ja Nõukogude Vene vahel, nimelt, kiirguse suhtes ülpris „õigel" laius- kui ka pikkuskraadil nagu ta asuvat, lisaks veel aastaringselt soodsate tuultega, mis pühkivat ka pisimääraseima kiirgusohu kaugele tühimaade kohale.

Brasiilia noores tööstuslinnas

Nojah, milline on siis üks sihuke noor Brasiilia tööstuslinn — ja tööstusi olevat siin ligikaudu poolteist tuhat, — keset päratut lagedat kiltmaad? Olgu siinkohal tähendet, et lageda kiltmaa all ei tule Brasiilias mõelda lamedat pinda, sest Brasiilia kogu oma otsatuses on üleni üks üles-alla maa, millest kiltmaad hõlmavad umbes ⅔-dikku, kõrgudes seejuures 3000 jalga üle merepinna; isegi Amazonasest on 90% pealpool merepinda, ohtrate kõrgnukkidega kogu ta ulatuses, algusest Kordiljeerides rääkimata. Puuduvad aga kõrgmäed; mis on, on võrdlemisi lamedad.

Ka Belo Horizontel on oma nukid. Taksojuht viib meid pimeduse tulles ühe otsa. Ent sealt vaadates ei vira vastu muud kui Edisoni leiutet elektri-tuled, ilma et midagi amalgameeruks uueks ja üllatavaks nagu see juhtus Rios. Taevarandagi, ei kaunist ega teissugust, pole näha ja jääbki ta meil nägemata, või ei oska me lihtsalt näha ...

Niisiis linn — ta servale, lausa lennuvälja otsa juurde on too kuulus Burle Marx küll kujundanud veel noorukese Pampulha pargi koguka tehisjärvega, ent paljuke suudab siis see, kuigi palmid on sirgunud juba kaunikesti kõrgeiks, kuigi on püstitet siia ka moodne kunstimuuseum, kuigi selle rambikäike piirab selge alabaster-reeling, ent väjapanekuid on sõredalt ja on nende tasegi kuidagi nooruke — nagu palmidel väljas, sirgu-valt algajalik.

Ülimoodne pühakoda

Ent siis hakkab äkki taamal silma üks valgustet „midagi", mille hõõgus kaldal kui ka peegeldus veel on päris „vaimude-riigi päraselt" siniroheline. Päralejõudnult läheb tükike aega, enne-gu mõistame mislaadi hoonega tegemist, kuna asume „ta kallale" taguseinast alates. See on üleni üpris kummaline katus, viies kaares laineline, kolme harja ning kahe nõoga; sein on kaet kahhel-mosaiigiga valges ja sinises, mis oma motiivistikult ja selle dünaamikalt ning mõningal määral ka pinnakasutuselt meenutab Maurice Escheri iseväri matemaatilist graafikat, visuaalset metamorfoosi, milles kalakudust saavad kalad ja nendest omakorda, pildi ülaservas, koguni linnud.

Nii et siis ka veel evolutsioonilise. Siinsel mosaiigil on aga linnud all ja kalad üleval ning mõlemast „riigist" lõikub püstloodselt läbi Püha Frantsiskuse kasinais joonis antud kuju, mis sellisel taustal näikse ühthoopi esindavat ka kunagisi Galilea järve kalureid ... Liigume ümber nurga nägemaks esikülge ja oleme siis silmitsi avat klaasustega kiriku ees! — mis seespoolt näeb välja kui pruunika vineeriga vooderdet võlulaeline tunnel, piiblitsseene kujutavate akvarellidega klaasi all kummaski seinas. Mõneti tekitab see moodselt tubase tunde, isegi koos suure altarimaalinguga, freskoga semikubistlikus stiilis, hoone otsseinas.

Antud esteetiline norm on viidud läbi ka Kristuse kujus, millest diagonaaljoonena lõikub üle kroonlühter, tiheda rea elektriküünaldega metallkang, ilmselt kavandet orgaanilise osana maalingust. Ja siis kogeme, et on meil siin maal nädala kestel teha läbi juba kolmas laulatus, ime siis et rahvaarv nii kärmelt tõuseb ...

Astume taas välja pühamat mekki meelisse saamata, ainult kõrvu jääb iroonilise helatusena siiras kergendusohe, millega isa oma tütre altari ees selle tulevasele üle andis ... Aga on irooniat kiriku saamislooski, sest kiriku kavandajaiks oli kaks üpris kuulsat ja armastet Brasiilia suurust — arhitekt Oscar Niemeyer ja kunstnik Candido Portinari, mõlemad ühtaegu tuntud ka oma kommunistlike sümpaatiate poolest. Sestap siis ei annudki katoliku kirik üsna mitmel aastal pühakoja sisseõnnistamiseks luba ja tegi seda viimaks elanike ägedal pealekäimisel, kes ükskõik mis hinna eest soovisid vähemalt pääriminemiseks kuimitte just pühalikku, siis ilmtingimata erakorralist miljööd ...

Rikkuse ja vaesuse kontrastid

Tagasi südalinnas. Peatänaval voogab tihe õhtune elu. Kõrvaltänava nurgale ilmub üksik naine kui vari, kohmitseb rentslist ja nurgist kokku pisut prügi ja paberiprahti ning lõõtsub üles tillukese lõkke kõnniteel, mõõdab siis loppis konservipurki teisest suuremast mingit oarooga, soojendab ja müütab kehva kukruga näljaseile õhtuseks suutäieks ...

Vältimatu lisasissetulek või koguni sissetulek — kes ütleb? Teisel pool tänavat aga hubane ja uhke restoran, neli kelnerit iga laua jaoks viipe ulatuses, suurepäralised veinid ja suurepäralised road, naljameeli tellit jänesepraadki täitsa omaette kulinaarime. Söömejoome mõnuga.

Jalutuskäigul tagasi hotelli lööb tänava üleskäigu kohal rohelisse hõõgesse SIGA (!) — ja korraks on tunne, et miski ülimaine annab sulle ilustamatult teada, kes sa õieti oled. — su oma puhtas emakeeles, ennegu taipad, et see siin tähendab: astu, kõnni, mine — südametunnistuse piin ühiskondliku ebaõigluse nimel on igaühe eraasi.

Kulla ja teemantide linnas

Belo Horizontest umbes 70 miili eemalasuv mägilinnake, Ouro Petro, asutet 1711. a. Vila Rica (Rica d'Rikas Küla) nime all, mille põhjustasid äkki avastet tohutud maapõue-rikkused, esmajoones kuld ja teemandid, on koloniaalajastust pärinev linnmuuseum 13 imposantse kiriku ja 7 kabeliga, mille Brasiilia valitsus hindamatu rahvapärandina juba 1933. a. muinsuskaitse alla võttis. Kiirelt kasvav kaevanduste arv ümberkaudu andis viimak nime kogu osariigilegi — Minas Gerais, Peakaevandused ning tegi Rikkast Külast ühthoopi ka osariigi pealinna.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579,
kodus 489-6709

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

RATAS OPTIK

247 Danforth
Ave., Toronto,
Ont. M4K 1N2
Tel. 465-6251

SOOVITAME PRILLE PARIMAS KVALITEEDIS
KÄEKELLADE MÜÜK JA PARANDUSTÖÖD
TÄIDAME KODUMAISED PRILLIDE RETSEPTE

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 690-5772
Teeme uusi ja parandame vana nii linnas kui ka suvilates

Alfred Aasma 70

ALFRED AASMA

Üle kogu maailma, kus eestlased elavad, väiksemates või suuremates keskustes, on kaasmaalasi, mehi ja naisi, kes juhtivalt tegutsevad avalikus elus ja oma aega ja elukogemusi tagasihoidmatult üldsuse huvidele pühendavad.

Üks neist on Alfred Aasma, St. Catharinesi Eesti Ev. Luteri Usu Pauluse koguduse esimees. Ta on esimehe kohustustes olnud üle 20 aasta. Ta tegevus koguduses on olnud palju rohkem kui asjalik ja tasakaalukas koosolekute juhatamine, kuna siia liitub otsuste praktiline teostamine, mis on olnud tema õlgadel. Olgu vaid märgitud, et juubilari eestvõttel osteti koguduse nõukogu ja koguduse liikmete üksmeelse aktsiooniga kogudusele maja, mis on kasutamist leidnud ka skautide ja gaidide ja Eesti Seltsi poolt kokkutulekute ja koosolekute pidamiseks. Majal lasunud võlg on juba aastate eest tasutud. Tasakaaluka mehena on teda üle 20 aasta ikka ja jälle koguduse esimeheks valitud. Kiriklikul alal on ta Põhja Ontarios jumalateenistuste pidamisel kaasa aidanud. osa võtnud Kanada praostkonna Sinodeist ja Luteri Kiriku Missouri Sinodi kirikupäevadest.

Juubilar on ka seltskondlikult olnud kaasatöötaja nii kodumaal kui ka väljaspool kodumaad. Ta oli St. Catharinesi Eesti Seltsi juhatusliige ning on nüüdki seal alati abivalmis kaasaaitaja.

Alfred Aasma sündis Räpina vallas Võrumaal 2. nov. 1910. a. Seal sai ta alghariduse ja oli ka gümnaasiumis, kuid hariduse jätkamine ei osutunud võimalikuks, sest ta oli kaotanud oma isa surma läbi kui ta oli 7 aastat vana. Pärast sõjaväes sundaja teenimist jäi ta üleaja teenijana piirivalve Peipsi rajooni Alatskivile. Suur murrangu ajajärk meie rahvale ja maale juuris aga tedagi piirivalve töökohalt lahti. Hiljem teenis ta saksa okupatsiooni ajal Tartu prefektuuris autojuhina ja konstaablina.

Saksamaale põgenenult oma abikaasa Erikaga jagas ta seal teiste kaasmaalastega rõõmusid ja muresid. Juubilar armastas koorilaulu. Laulis Tartu Meeslaulu seltsis helilooja Tubina juhatusel ja väljaspool kodumaad on tal ikka laulukutsumus jäänud südamesse.

1951. a. St. Catharinesi asudes, töötas ta Hydrole Niagara Fallsis puusepana ja aitas ka St. Catharinesis segakoori organiseerida. Ta on Toronto Meeskoori toetaja-liige. Kui Hydro töö lõppes, astus ta Forster Wheeleri kompanii teenistusse, kus töötas 16 aastat kuni pensionile minekuni. Kuid ka nüüd on ta käed tööd täis — ta jätkab täie ajaga puuviljade kasvatamist oma väikses farmis.

Nii on möödunud elu aastakümned, mille jooksul on olnud palju häid kordaminekuid. Jääb vaid edaspidiseks soovida, et Jumal hoiaks ja aitaks tublit töötegijat ka edaspidi.

ÕP. O. GNADENTEICH

Võltsi, siis oled kulturiline; otsekohesus tähendab harimatust, tähendab maamehe kohtlust.

A. H. Tammsaare

◊ Rootsi ajakirjas „Teknisk Tidskrift" kirjutab insener Mihkel Nõmm kritiseerivalt Rootsi sõjaväe tehnilise ettevalmistuseta ohvitseride kohta, kes teevad sõjaväele tehnilise materjali sisseoste, mille hindamiseks neil puuduvad võimed. Sel viisil saadakse alaväärtuslikku ja sobimatut materjali. Liiatigi ei kuuluvat ohvitserid oma tehnikute nõuandeid.

UUED KANADA SÄÄSTUTÄHED

(CANADA SAVINGS BONDS)

NEIL ON HEAD JA TUGEVAD OMADUSED, MIDA TE SOOVITE INVESTEERIMISEL.

Kanada Säästutähed on miljonitele kanadalastele alati olnud usaldusväärseks investeeringuks, pakkudes paljusid häid ja tugevaid omadusi.

Niipea kui te aru saate nendest omadustest, selgub teile, kuivõrd heaks investeeringuks on Kanada Säästutähed ja kui soodsad need on võrreldes teistega.

HEA KINDLUSTIS.

Kanada Säästutähed moodustavad kindla investeeringu. kuna need on kindlustatud kõigi Kanada ressurssidega. Kui te ostate Kanada Säästutähti, siis võite kindel olla, et teie raha on alati kindlas kohas.

HEA PAINDLIKKUS.

Uusi Kanada Säästutähti on lihtne igal ajal sularahaks vahetada... seega ei ole te luku taha suletud. Ning teid ei karistata intressimäärade vähendamisega kui te vahetate need sularahaks ükskõik mis ajal pärast 31. detsembrit 1980 — te saate teenitud intressi iga täie kuu eest, mis on möödunud 1. novembrist 1980 alates. (Kui te vahetate oma uued säästutähed 31. detsembril 1980 või enne seda, siis maksetakse teile välja ainult säästutähtede nimiväärtus).

Te võite osta uusi Kanada Säästutähti sularahas või osamaksudes summades, mis algavad 110-st dollarist ja minna kuni lõpliku ostusumma piirini 35.000 dollarini.

Kanada Säästutähed pakuvad teile valiku kahte liiki säästutähe vahel. Seal on Regulaarne Intressitäht (Regular Interest Bond), mille alusel teile maksetakse igal 1. novembril intressi tshekiga või kantakse see otse teie tshekikäibe või hoiuarvele mugava otsese deponeerimise kaudu.

Teine on Liitintressitäht (Compound Interest Bond), mis investeerib teie intressi automaatselt, teenides sellega ka intressilt intressi.

Iga 100 dollariline Liitintressitäht kasvab 7 aasta kestel tähtpäevumisel 201.16 dollarile.

HEA TULU.

Kanada Säästutähed annavad teie rahalt head tulu — eriti kui te võtate arvesse kõiki nendega pakutavaid tugevaid omadusi.

Uued säästutähed kannavad kuupäeva 1. november, 1980 ning teenivad 10½% igas aastas kuni tähtpäevumiseni 1987. aastal.

PRAEGU MÜÜGIL.

Te võite osta oma Kanada Säästutähti igalt volitatud müügiagendilt, kaasaarvatud pangad, investeerimisasutused, börsimaaklerid, trust kompaniid ja ühispangad.

Ostke oma säästutähed juba täna!

10½%

IGAS AASTAS 7 AASTA KESTEL

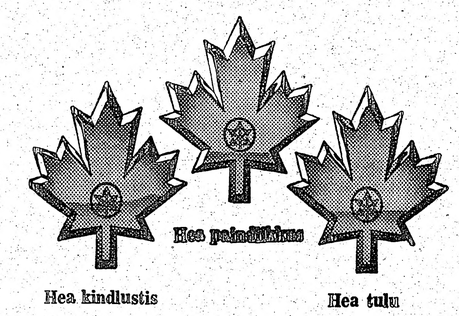

Canada

ALATI HEA!

Mulkide lõbus sõprusõhtu

Juba teist aastat on mulgid oma kokkutuleku seadnud päevale mil jõuluvana Torontosse saabub, mistõttu Tartu College'i ümbruskonnas on tihe liikumine ja sõidukite parkeerimiseks pole ruumi. Mulkide kokkutuleku alguseks oli siiski karneval läbi ja ruum täitus mulkidest ning nende sõpradest, kes olid tulnud kodukohatunnetest soojale koosviibimisele.

Mulkide Seltsi neljanda kokkutuleku avasõna ütles seltsi esimees J. Vihma, tervitades külalisi ja mulke, kes olid koos. Ta tervitas eriti endist Viljandi maavanemat M. Hanseni, piiskop K. Raudseppa ja teiste maakondade esindajaid. Ta rõhutas, et just nüüd on vaja tihedat koostööd erimaakondlike organisatsioonide vahel, kuna ees on uued killamängud. Ta pidas sellelaadiliste koosviibimiste vajadust oluliseks, kuna sellistel kokkutulekuil on kodukoha hõngu, mis on vaimseks aluspinnaks ja on sidemeks koduga.

Ühislauluga „Mu meelen kuldne kodukotus" mindi meeleolus kodukohta tagasi. Siis ütles teadustaja E. Kink mulgi moodi uhkusega, et miks me ise laulame, kui meil on poisid olemas. Elna Libe ja Olav Härm laulsid duetina „Kodulinnake" ja „Vana väike Viljandi", akordionil saatis E. Tani.

Edasi Lydia Vohu ja E. Kink esitasid katke „Karjase kauplemine" A. Kitzbergi näidendist, E. Kink omaltpoolt O. Lutsu humoreski „Härra Uhuu on haige" ja E. Libe ning O. Härm laulsid Austraalias oleva Lembit Härma laulu „Südamed" esiettekandes.

Endine Viljandi maavanem M. Hansen oma sõnavõtus arvas, et Viljandi eriti kaunis loodus on mõjutanud kirjanikke ja luuletajaid sellest kirjutama. Ta tõi mälestuspildi 1940. a. suvest, kui Karksis toimus vaimulik laulupäev. Kõneleja oli siis riigikaitse- ja väliskomisjoni esimees. Õhkkond oli poliitiliselt raske, venelaste väed koondnud Eesti piirile, lisaks juba baasides olevaile. Hommikul helistati Tallinnast, et komisjoni ei saa enam kokku kutsuda ja teda kutsuti just kõne ajal Viljandisse. Sinna jõudes oli Eesti vabariik lõppenud ja ta pidi paralüseerima võimaliku kaitseliidu vastuhaku sissetulevate punavägede vastu. M. Hansen ütles mulkide iseloomustamiseks, et neil on omaduseks vastupidavus, julgus, kindlus. Ta lõpetas sõnadega: „Pidage meeles milline on teie kodukoht kuni ükskord võime minna sinna ilusale Mulgimaale tagasi". Ta mõtteid kinnitati ühislauluga „Mulgimaale".

Pärast piiskop K. Raudsepa söögipalvust maitsti õhtusööki. Veel laulsid E. Libe ja O. Härm kevadmeeleolulise meloodia ja viimase hoogsa palana esitas Kai Kääridi tantsutrupp, kuhu kuulusid Silvia Birk, Ava Kiiaspea, Ene Kirsipuu, Eve Lilleorg ja Merike Toomes, hoogsa tantsu „Kabaree"; tantsutrupi juhataja K. Käärid on ise mulk.

Koosviibimisele andis meeleolukust E. Kinki tore teadustajaoskus, mis juba ette kõiki sidus. Lisaks oli mulgi kunstnike töödest rikas loterii ja kavaline osa lõpetati ühislauluga „Mulgimaal seal on hea elada". Kuid laudades vesteldi veelgi kodukohast ja selle inimestest.

Tarbekunst ja loodus

Toronto Eesti Aiandusklubi sisetegevuse avataktiks oli 23. oktoobril Toronto Eesti Majas toimunud loeng teemal: „Võrdlusjooni Eesti tarbekunsti ja looduse vahel". Loengut täiendasid valguspildid lektori ja M. Lepiku poolt.

Ene Runge leidis kokkuvõttes, et eestlased on ajalooliselt seotud loodusega, alates hiiesaludega, loodusliike ravimtaimedega, kase- ja kadakavihaga jne.

Looduse all ei tule mõista ainult taimi ja puid, vaid kõike, mis seal kasvab, elab ja liigub.

Käsitöödest on vanim kassikäpaornamendiga õllekapp Kihelkonnast aastalt 1767. Paljudel kappadel esineb lehemustreid, tammelehti tõruga lillemustreid jne. Taimeline muster esineb ka veimevakkadel, kirstudel, puuanumatel, puust tarbeesemetel, tugitoolidel, piipudel, tubakatoosidel, rangipuudel, rahvarõivaste juurde kuuluvatel ehetel jm. Ka sepatöös esineb loodus mitmesugustel tarbeesemetel nagu looma ja taime kujunditega tuulelipud. Mustrite tegemisel tarvitati nii põletus, nikerdus kui ka värvimistehnikat. Viimane neist on hilisem, 20 sajandi algusest.

Naiste poolt valmistatud tarbekunstis esines lilltikand (tanude, käiste ja vaipade ornamendid).

Lillkirjas esines lille-, taime ja õiemeri — rukkililled, karikakrad, sõnajalad, roosid, maasikad, kirsimarjad jt. Vanad tikkimismeistrid on jutustanud: „Käisime lillepeenarde juures, pigistasime silmad kinni, jätsime meelde ja tekkisime". Lääne Eestis ja Muhus esinevad ka linnud ja loomad kinda- ja sukakirjades. Ei usu, et paljud meist läheksid tänapäeval loodusesse või koduaeda õisi joonistama ja nendest kauneid mustreid kavandama. Puudub ornamendika, meeste ja naiste töös valitsevad sirged jooned ja tasapinnad. See näitab vanade oskuste puudust.

Ei taheta vaeva näha nende õppimisega, arendamisega ega rakendamisega, lõpetas lektor.

Järgmine klubi kokkutulek on neljapäeval, 27. novembril s.a. Seal esineb loenguga agr. J. Oinus teemale: „Edusamme ja ebaõnnestumisi inimtoidu produtseerimisel".

◊ Prof. dr. Erik Mathiesen New Yorgist võttis osa oma ülikooli esindajana Indianapolises, Ind. toimunud AALAS 31. aastakonverentsist 6. kuni 11. oktoobrini. Sellele oli kogunenud ligi 2000 osavõtjat nii USA-st kui ka teistest riikidest. Toimus rida erialaseid loenguid ja sümpoosiume. Dr. E. Mathiesenil oli seal ka kohtamisi rea ametivendadega teistest keskustest.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 6. novembril 1980 — Thursday, November 6, 1980

KIREV MAAILM

MADRIID — Hispaania ja Maroko on möödunud aastast alates teinud mitmeid uusi samme omalt poolt juba vana unelma teostamiseks, ehitamaks tunneli või silla Euroopa ja Aafrika vahele. Mõlemate maade esindajad kogunesid oma valitsuse toetusel toimunud nõupidamistele Tangeris oktoobrikuul, kus tulid arutlusele ettevõttega seotud probleemid nagu väina geoloogilised omadused, ärilised väärtused tunneli või silla tehnilisest kujundusest aga ka selle majanduslikust teostamisest ja õiguslikest küsimusist. Hispaania ja Maroko organiseerisid möödunud aastal koostöökomitee selle suurejoonelise kavatsuse suunitlemiseks. Suurimaks takistuseks on väina sügavus, mis kitsamas kohas on vähemalt 900 meetrit, kuid Atlandi poolses laiemas osas aga 350 meetrit.

HELSINGI — Soome valitsus esitas parlamendile ettepaneku sõjaveteranide senise 58-margalise pensioni tõstmise 100-le margale (ca $25) kuus. Soome sõjaveterane on praegu veel järel 330.000 ja nende keskmine eluiga on 65 aastat. Tööl käivad neist veel 80.000 veterani. Uus seadus hõlmab ainult Soomes olevaid ja Soome kodakondsusesse kuuluvaid sõjaveterane. Kui Kanadasse emigreerunud soomlasel on alles ta kodumaa kodakondsus, siis makstakse talle siiski osaliselt pensioni, kuid need, kes oma kodakondsuse on vahetanud, lakkavad seaduse kohaselt olemast soome sõjaveteranid, ehkki nad välismaal teevad Soome kasuks veelgi rohkem kui olnuksid Soomes.

DETROIT — 10.000 dollarit mõisteti kahjutasuna ühele teismelisele Detroidi noorukile, kes tahtis varastada Montgomery Ward ärist jalgrattaketti. Kui poiss teolt tabati, jooksis ta välja, kuid lendas hooga vastu klaasust ja murdunud klaas lõikas ta käevarde sügava haava. Poisi isa esitas kahjutasunõudmise, seletades, et äri juhatus pole pannud uksele purunematut klaasi, nagu on nõuetav. 6-liikmeline vandekohus andis poevarga isale õiguse ja äri peab nüüd maksma.

CHICAGO — Ameerika Ühendriikide föderaalvalituselt ja kindlustusseltsidelt umbes $3000 rohkem võtnud Chicago hambaarsti karistati kohtus vangide hammaste parandamisega. Charles Smith peab kord nädalas poole aasta jooksul vangide hambaid puurima. Lisaks sellele tööle, pidi ta maksma veel $2000 trahvi ja üle $2000 tervishoiuministeeriumile ning $1000 kindlustuskompaniidele arvete võltsimise eest.

HELSINGI — Soome ostab suurema osa oma õlivajadusest N. Liidust. Tänavuse aasta normiks on kokku lepitud 7,1-le milj. ton. ja lisaks tuuakse sealt veel valmis õlitooteid. Iraagist tuuakse 1,2, Iraanist 0,7 ja Põhjamerelt 0,4 miljonit tonni õli. Kogusummas on Soome õlivajadus aastas 12 miljonit tonni. Kalleim neist on Iraani õli, $35 vaat.

BRÜSSEL — Belgia seaduste kohaselt peab õpilane, kelle juustest on leitud täisid, olema kaheksa päeva koolist kodus, et vastavate vahenditega putukatest lahti saad. See on avanud kenad väljavaated ärimeelega õpilastele, kes müüvad peatäisid vabadust ihkavatele kaasõpilastele. Arid pidavat minema hiilgavalt ja viimase noteeritud täihind on 2.70 krooni tükk.

MIAMI — Marihuaanat näib Floridas nii palju liikvel olevat, et seda hakatakse kasutama uues majandusprogrammis, mille avaldas USA tolliteenistus. Kõik Floridas konfiskeeritud marihuaana põletatakse tulevikus Florida Power and Light Company Port Everglades'i jõujaamades kilovattideks. Üks ametnikest ütles, et keegi pole sellist tuld enne teinud, kuid põletajad ei karda sellest mingeid emissioone ehk väljakiirgusi.

Toronto Eesti Segakoori perekonnaõhtul olid kaheks kaugemalt tulnud külaliseks kunstnik Vaike Liibus ja Salme Urmet Austraaliast. Pildil vasakult koorijuht Uno Kook, Vaike Liibus, Linda Kook ja tema õde Salme Urmet. Foto: Vaba Eestlane

Meeldejääv teatrielamus mitmekultuuri teatris

Multicultural Theatre Festival, mis tänavu oli eesmärgiga kanada draamakirjanike tööde esiletoomiseks, avati möödunud laupäevaõhtul St. Lawrence Centre Town Hall'is peaaegu täissaalile. Esimesena etendati mitmest etnilisest teatrist koosneva näitlejaskonnaga Ted Galay näidend „After Baba's Funaral", mis oli ka sisult etniline, kirjeldades ühe ukraina perekonna elu ja kahe generatsiooni vahelisi probleeme. Need on omased teistelegi „vanalt maalt" tulnuile.

Emotsionaalse sisuga ühevaatuseline näidend oli kaasahaarav lugu ühest noorest ülikoolis olevast ukrainlasest, kes tuleb koju vanaema matusele, kes talle on eemaloleku tõttu võõraks jäänud. Pärast matust hakkab talle ikka enam selguma vanemate päritolu ja traditsioonide suurus. Nendega konflikti sattumisel ta avastab oma ema ennastohverdava elusaatuse vanaema eesti hoolitsemisel ja perekonna juhtimisel.

Eriti kaasahaarav on vanaema riidekirstu avamine, kus leitakse muude esemete hulgas kaks ukrainakeelset raamatut, millest vanaisa kord lastele emakeelset luulet luges.

Sellejuures selgus ka, et vanaema oli alati tahtnud, et lapsed saaksid kõrgema hariduse ja et need haritud inimesed ka neid raamatuid loeksid, mis kuulus vanaemale mõistetavalt hariduse juurde. Aga Kanadas hariduse saanud noor, ei suutnud hoolimata oma akadeemilisest kraadist emakeelseid raamatuid lugeda. Kuid ta võttis need vanaema mälestusena kaasa ja näidend lõpebki viitega, et see nagu viis teda tagasi huvile oma kultuuri vastu.

Kuigi näidend oli draama, oli selles koomikat, mis sisule ei olnud võõrkehaline.

Adalf Tomani lavastus oli nii realistlik ja igapäevast elu esiletoovas stiilis, nagu kõik sündinuks lihtsas ukraina kodus, millest oleks võetud poolteistmetunniline katke.

Viieliikmelises tegelaskonnas mängis Aldona Byszkiewicz ema osa, Aleks Maiden tema haritud poega, George Belsky abikaasa poolt kuulekaks treneeritud abielumeest, Kathy Nagy ema õde ja Steve Ramanauskas tema neeruhaiget ja masinal olevat abikaasat. Mäng oli väga ühtlane ja languseta pikas ühevaatuselisel etendusel.

Sama näidend on saanud seni viis auhinda Ontario ja Alberta teatripidustusel ning viiakse tulevat aastal Monakosse Internatsionaalsele Amatöörteatrite Festivalile Kanada amatöörteatrite esindajana.

Alanud teatrifestivali kavast jääb ära ettenähtud indiaanlaste teatri ingliskeelne etendus laupäeval, 8. novembril.

ESTO-80 film Toronto Eesti Majas

Möödunud pühapäeval täitus Toronto Eesti Maja suur saal viimse kohani pealtvaatajaist, kes olid tulnud jälgima A. Lehela filmi Stokholmis möödunud suvel korraldatud ESTO-80 pidustustest. Filmimees ei valmistatnud huvilistele pettumust — vaatamata mõningatele puudustele ja tehnilistele ebaõnnestumistele, eriti heli osas, andsid filmid küllaltki ülevaatliku ja paiguti isegi detailse pildi suurpidustustest.

M. Lehela oli oma filmi jaganud põhiliselt kahte ossa. Esimene osa tutvustas vaatajaid Stokholmi linnaga, kuna teine osa oli pühendatud pidustustele, käsitades kõiki suuremaid üritusi peale rahvapeo. Stokholmi tutvustamisel peatus M. Lehela kaamerasilm Stokholmi vanalinna tänavatel, Skansenis ja linna väljakutel, eriti üksikasjaliselt Kungsträdsgardenis, kus toimus ESTO-80 avamine ja demonstratsioon-rongkäigu lõpp. Tutvustati ka Stokholmi kuulsat raekoda, kuningalossi ja sealset vahtkonna vahetust. Kahjuks oli kaameramees mööda läinud Nordiska Musee'ist, kus eestlastel olid ESTO-80 ajal rikkalikud väljapanekud. Eriti silmatorkava puudusena võiks nentida, et M. Lehela ei olnud üheski stseenis jäädvustanud sini-must-valgete lippudega ehitud Stokholmi, mille kinninaelutamisel oleks juba ajalooliselt olnud suur tähtsus.

Pidustuste juurde minnes näidati filmis ESTO-80 avamist, vastuvõttu Stokholmi raekojas, ESTO balli raekojas, Gala-Festival'i (Valguspidu), rongkäiku ja lulupidu. Film oli varustatud heliga, mis jättis paiguti soovida. Avamisel nägime Rootsi haridusministrit Karin Söder'it avakõnet pidamas, samuti aukülaliste rivi, vastuvõtul raekojas paistsid teiste hulgas silma ka Toronto eestlaskonna esindajad. Ballile oli M. Lehela pühendanud erakordset tähelepanu ning oli jäädvustanud ka Miss ESTO-80 kandidaatide saabumise raekotta. Filmis võis näha ka Miss ESTO-80 kroonimist ja ballil esitatud ettekandeid, kaasaarvatud Kalev-Esti-enne võimlejad.

Gala-Festivali võtted ei olnud halva valgustuse ja ettekannete fragmentaarse iseloomu tõttu kõige paremad, kuid suutsid siiski edasi anda atmosfääri ja meeleolu, kusjuures mõned võtted, näiteks võimlemine lintidega, olid erakordselt hästi õnnestunud.

Demonstratsioon-rongkäik oli detailselt edasi antud ja tabas selle rahvusliku meeleavalduse sisu ja eestlaste suure panuse oma vabadusiha demonstreerimisel. Kommentaator oleks võinud siiski informatsiooniks ütelda, kust rongkäik algas ja kirjeldada marssruuti. Teatud määral häirisid ka üksikute maade esindusgruppide vahel eksisteerivad suured vahed, mida oleks filmis olnud võimalik vältida. Suurt tähelepanu oli pööratud ka rongkäigu lõpul esitatud Vabadusapellile.

Laulupeo osa edasiandmisel oli operaatoril ilmselt raskusi halva valgustusega, mis on jätnud mõju ka filmi selle osa kvaliteedile. M. Lehela püüdis siiski edasi anda koore ja koorijuhte kuigi rahvamassi filmimine ei olnud õnnestunud. Laulupeo osas oli ilmselt raskusi ka korraliku heli edasiandmisega.

Kokkuvõttes tuleb M. Lehela tööd ja pingutusi ESTO-80 jäädvustamisel soojalt hinnata. Vaatamata mõnedele väiksematele puudustele on tal õnnestunud anda meie suurpidustustest kokkuvõtlik kuid sisutihe ülevaade, mis on eestlaste aktiivsuse, algatusvõime ja vabaduse tahte tunnistajaks ka tulevastele põlvedele.

Lugeja kirjutab

Huligaansus Toronto Eesti Majas

25. oktoobril paigutasin Eesti Maja kuulutuste tahvlile Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi „Kala- ja Jahimeeste sügispeo" kuulutuse, mille dekoratsiooniks olid kala ja isahirv.

2. novembril avastasin, et vahepeal on kellegi poolt torgatud hirve silmadesse laiapealised rõhknaelad ja ninna lai kõrgepealine rõhknael.

Seega osa kuulutusest oli ruineeritud. Kuna kuulutus paikneb lastele mitteulatavas kõrguses, siis on tõenäoline, et sellega on hakkama saanud täiskasvuline hulgaan.

Motiiv on jäänud tundmatu huligaani teada.

NÜÜD

Khomeini laseb lendurid vanglast välja

TEHERAN — Teheranist saadud informatsiooni kohaselt tekitas ajatollah Khomeini oma revolutsiooniga Iraani sõjajõudude võitlusvõimele suurt kahju, lastes mõrvata ja arreteerida kõrgemaid ohvitsere. Nüüd, kus Iraan on sattunud elu ja surma peale võitlusesse Iraagiga, annab see sõjaväelaste likvideerimine valusalt tunda ning Khomeini on vanglast vabastanud terve rea lennuväeohvitsere, keda süüdistati koostöös shahhiga.

TANTS

reedel, 14. nov. kell 8 õ.

Eesti Maja noorteruumis

„Tarkus" orkester. Pääsmed $2.50

Varajane talv Euroopas

LONDON — Euroopasse on saabunud ootamatult vara talv, kuna mitmel pool on temperatuur langenud alla nulli ja paljudes piirkondades takistavad liiklust suured lumesajud. Varane talv annab eriti tunda Austrias ja Lääne-Saksamaal, kus lumesajud takistavad liiklust ja mitu mägiteed on autodele liikluseks suletud. Austrias ei ole nii varast lumesadu registreeritud 1929. aastast saadik.

Haruldane kirjamark

Tshehhi pensionär Jaroslav Skrivan tegi kirjamargileiu, mis võib-olla tähendab seda, et markide ajalugu tuleb täiesti ümber teha, teatab uudistebüroo AP Prahast.

Vanimaks kirjamargiks maailmas on seniajani peetud inglise „one-penny black" ja „two-pence blue" aastast 1840.

Kuid Skrivani kirjamark on Ameerikast, 3 senti ja Benjamin Franlini portreega. Tempel on selgelt nähtav tekstiga: „Louisville, Kentucky, 8. mail 1839". Skrivan leidis harulduse ühest vanast saapakarbist, mis kuulus tema tädile, Marie Rehakovale.

Mõtteteri

Nagu vaene ja nõrk toonitab õigust, niisama räägib ta ka kõlblusest, rikkal ja võimsal pole ei üht ega teist vaja.

A. H. Tammsaare

Inimene ei või muidu elada, kui peab kedagi kiusama, kas või pisinatukenegi, kas või nalja pärast.

A. H. Tammsaare

Riin Rivanool

Eelaimdus

Mõnel inimesel on selline seletamatu anne sündmusi ette aimata või samaaegseid juhtumusi hoopis kauge maa tagant tunda.

„No nüüd küll kodus midagi juhtus," kuulutas Arukeste Anni ühel külaskäigul olles ja kui koju jõudis oligi majja sisse murtud.

Mitmed sõbrad-tuttavad on ette aimanud, kui keegi haigeks jääb või ära sureb ja mõned näevad unenägusid, mis ennustada aitavad.

Torukeste Toonil aga juhtus nõndaviisi, et kuigi tema tavaliselt just asju ette aimata ei osanudki, tal näiliselt siiski sellist võimet on.

Tema abikaasa Toomas oli siin suur seltskonnategelane ja talent, aga oma töökoha muudatuse tõttu pidi perekonna juurest ära kolima teise linna. Seal tema siis elas ja tegi tööd, ühiskondlikuks tegevuseks enam võimalusi ei olnud, aga nädalalõppudel käis ta endistviisi siin, et perekonda külastada.

Nojah, siis ühel kaunil sügispäeval tuli Toonil äkitselt selline tunne, et teeb oma Toomakesele üllatuse ja sõidab talle külla.

Sinna teise linna jõudes selgus, et ei Toomast ole kodus ühtegi ja olevat sõitnud oma suvilasse.

Ega midagi, Toonike pööras autol otsa ümber ja sõitis siis suvilasse Toomast üllatama.

No üllataski. Soojendava kaminatule paistel pikutas Toomas nii öelda üsna koduselt ja paljalt ja temaga lausa lähestikku ka üks noorepoolne seltskondlikult tuntud daam.

Sellest kaunist vaatepildist läks Toonike nii vihaseks ja marru, ei valinud enam sõnu ega oma aktiivset tegevust ja tegi sellist marulit, et Toomal päris parasjagu tegemist ja võitlust oli, enne kui paljajalu autosse lipata suutis ja koos oma daamiga minema sai. Püksidki jäid kamina ette tugitoolile ja daamil mõningad väiksemad intiimsed atribuudid, aga selline erakordne asi niisuguse põgenemise juures ei loe.

Toonike sõitis maruvihasena linna oma koju tagasi ja asus otsemaid telefoneerima. Helistas meie ühiskonna tähtsamad tegelased ja ametimehed kõik läbi, rääkis hirmsa juhtumise värvirikkalt ära ja pani omalt poolt ilustamiseks ja hirmutamiseks veel terakese juurdegi. Nõudis:

„Midagi tuleb sellises olukorras ette võtta ja patustajat perekonnaisa, hirmsat elukat ning seltskonnatuusa peab karistatama!"

Paha lugu! Paugu pealt ei osanud keegi midagi ette võtta ega soovitada ja nõndasi siis helistas ja nõudis Toonike seda sama mõne aja pärast uuesti.

Siis aga juhtus nii, et äripäevadele järgnes pühapäev, kus on aeg oma hingekese eest hoolitseda ja kirikusse minna. Seal — imede ime küll! — võis näha ka Torukeste omi käe alt ja käest kinni jumalateenistusel istumas, Toonikese ilusad sinisilmad lausa Tooma silmavaatesse uppumas.

Ei ole siiamaani avalikult teada, mis sellise olukorra põhjustas, võib aga arvata, et leppimine toimus ehk laste ja isamaa huvides.

Lepitus käes, lõpp hea, kõik hea, ainult need pöörased telefonikõned ja lokulöömised linna peal... Oli seda tarvis!

„Eelaimdused pole alati sugugi head. Kui imelik, et nad mõnda inimest nii etteteatamata tabada võivad ja mõni teine ei tunne midagi," nõnda mõtlesin siis minagi, kui oma maarahus üksipäini kohvi keetsin ja tuuleundamist ümber majanurga kuulatasin.

Ei ole mul eluski ükski eelaimdus märki läinud, mis muidugi ei tähenda, et seda kord siiski juhtuda ei võiks.

Kui ma siis nõndaviis veel natuke aega oma tühja pead vaevanud olin, tundsin äkitselt: „Nüüd on küll kodus midagi juhtunud!"

Proovisn uuesti. Mõte vaevas endist viisi, kole eelaimdus oli olemas. Ei midagi, autole tuurid peale ja linna!

Aadam oli parajasti oma noorima võsukesega hommikusöögi lõpetanud, ninad mõlemal ajalehtedes ja aina imestavad:

„Aga sa pidid ju alles homme tulema?"

„Mis on linnas juhtunud? Kas keegi on haigeks jäänud? Mõni kallis inimene surma saanud? Kuskil olnud tulekahi või veeuputus, mõni siiutu tuttav vägistatud või teine röövlite küüsi langenud?" küsin ärevalt.

Vastus on eitav, lihtsalt iga asja peale eitav. Midagi pole juhtunud.

Kuidas ei ole? Mu eelaimdus ei võinud mind ometi petta! Midagi peab korrast ära olema.

Võtan põhjaliku uurimise oma kodus ette ja lõpuks, ometi kõige lõpuks saan põhjuse kätte ja käratan:

„Mehed, põrgulised, teil on tänahommikused ja eileõhtusedki toidunõud pesemata! Lihtsalt pöörane! Kunagi ei jäeta pesemata riistu kraanikaussi. Ah et homseks oleksite korda teinud, kui ma lubatud ajal saabunud oleksin. See ei loe! Näete, kuis muu eelaimdus mind õigel ajal teele juhatas! Olete teolt tabatud ja ei muud midagi."

Ja selle jutu peale asusin ma kärmesti nõusid pesema, sest meesperest karmile kõnele vaatamata keegi end ei liigutanud.

Aga kindlasti võin selle järele väita — halvad aimdused ei peta!

TEADAANNE

„Vaba Eestlase" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse satuvad vale aadressid. Selle väärnähte kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „Vaba Eestlase" tähtraamatus avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetusele aadressil: Vaba Eestlane, P. O. Box 70, Stn. „C", Toronto 3, M6J 3M7, Ont. Aadressid palutakse saata hiljemalt 15. novembriks. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadresside osas.

Nalja

Kohmakas ameerika mööblitöötur läheb end kord ka Pariisi „luftitama". Saab seal tuttavaks kena noore daamiga, kes aga sõnagi ei räägi inglise keelt. Mööblitöötur jällegi ei räägi sõnagi prantsuse keelt. Nad käivad koos siiski õhtusöögil, tantsimas ja ööklubis.

Lõppeks daam hakkab töösturile midagi sosistama. Kuna see aga keelt ei mõista ja aru ei saa, võtab daam paberisalvräti ja joonistab sinna peale voodi. Mees ajab silmad pärani:

„Kuidas ta nüüd küll seda taipas, et ma olen mööblitöötur?!"